

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj in
praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

Uredništvo: Simon Gregorčičeva ulica št. 13.
TELEFON STV. 532.

Upravišтво: Kongresni trg št. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po t. c.

Pisminenim vprašanjem naj se priloži značilna
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Jugoslavija — vodilna sila na Balkanu.

Maksim Mrzljak Dvorski je objavil v
»Prager Tagblattu« zanimiv članek o zu-
nanjepolitičnem stališču Jugoslavije na
Balkanu. Zmisel njegovih izvajanj bi bil
v kratkem sledeč:

Vsled sporazuma z Radićem in z njo
zvezane konsolidacije države je mogla
Jugoslavija pričeti z večjo zunanje poli-
tično aktivnostjo. Pomembna je ta pred-
vsem vsled tega, ker je Jugoslavija tako
srednjeevropska kot balkanska država.
Dočim pa so bili do pred kratkim nazori
deljeni, v kateri od obeh teh interesnih
sfer leži temelj jugoslovenske politike,
se je v zadnjem času Beograd čisto jasno
odločil za Balkan. In sicer v tem smislu,
da bi se z združitvijo manjših balkanskih
držav ustvarila balkanska velesila. Jugo-
slavija se čuti kot edina balkanska drža-
va, ki bi mogla prevzeti vodstvo v taki
novi zvezi. Če izločimo majhno Albanijo,
je oslabljeno Bolgarsko in Turčijo, ki je že
čisto azijska država, ostaneta kot edina
konkurenta samo Grčija in Rumunija.
Grčija še dolgo ni na koncu svojih razdi-
ralnih strankarskih bojev, Rumunijo pa
čakajo še težki socialni boji in ureditev
nad vse perečega manjšinskega vpraša-
nja. Vrh vsega pa ruska nevarnost one-
močja vsakršno zunanjepolitično aktiv-
nost Rumunije. Temu nasprotno pa ima
Jugoslavija precej zagotovljene meje, kon-
solidirane notranje razmere in močno
armado. Vodilno mesto na Balkanu ima
Jugoslavija pravzaprav že danes. Njeno
stremljenje pa gre za tem, da razvije
med balkanskimi državami čut solidar-
nosti in da pripori Balkanskemu pol-
otoku pod svojim vodstvom stališče vele-
sile. Biti to, kar je bila Prusija pod Bis-
marckom, to je cilj Jugoslavije.

Največja ovira pri tem je stara razvada
balkanskih držav, da slepo tvorijo
spremstvo ene ali druge velesile. Jugo-
slavija se je te razvade oprostila in zato
ni izključeno, da se namere Beograda
uresničijo in z združitvijo balkanskih držav
za vselej prepreči, da bi bil Balkan
kot dosedaj največja nevarnost za evrop-
ski mir.

Tako izvaja Maksim Mrzljak Dvorski.
Na prvi pogled izgledajo njegova izvajanja
silno imperialistično in prav nič se
ne bi čudili, če bi razni naši nepravni in-
ternacionalisti z vso silo nastopili proti
tem načrtom. Toda dejansko ni res, da
bi moral v tem cilju biti tudi le najmanjši
imperializem. Nasprotno ima balkan-
ska velesila samo defenziven pomen.
Zakaj balkanska velesila ne bi nastala
zato, da bi se drugi nekaj vzelo, temveč
le zato da bi vendar že enkrat nehali dru-
gi jemati balkanskim državam. Majhna
Albanija je danes igrača v rokah itali-
janskega kapitala, naslonjena na Jugo-
slavijo se more temu kapitalu upreti.
Isto velja za vse druge balkanske države.
Vsaka sama zase je le predmet v
zunanji politiki velesil, vse skupaj zdru-
žene pa bi postale velesilam enakover-
den subjekt v zunanji politiki.

To je prvi argument balkanske vele-
sile. Drugi pa je na gospodarskem polju,
ker vsi polotoki tvorijo eno gospodarsko
celoto. Različnost narodov je le stran-
skega pomena, ker s federacijo se dajo
vse te razlike premesti.

In s tem pride do bistva problema. Je
medvorno, da nima nobena balkanska
država toliko predpogojev, da je ustvari-
teljica balkanske velesile, kakor Jugo-
slavija. Toda samo pod enim pogojem:
Če ostane zvesta idealom onih svojih
vzvišenih sinov, ki so za zmago svobode
in demokracije dali vse svoje znanje, vse

Radićev govor v Pankracu.

VOLITVE BODO IZVEDLI RADIKALI SKUPNO Z RADICEVCI IN BREZ
VSAKEGA NASILJA.

Zagreb, 12. aprila. Včeraj se je v Pa-
kracu vršilo veliko zborovanje radićev-
cev. Navzoč je bil tudi Štefan Radić.
Skupščine so se udeležili med drugimi
tudi doseljeni Čehi, Madjari in Nemci.
Nemci so okrašeni s hrvatskimi troboj-
nicami pospremili Štefana Radića do Li-
pika. Radić se je ustavil najprej v Lipi-
ku in si tam ogledal kopališče in šole.
Nato je odšel v Pakrac. Na poti do Pa-
kraca so Radića v vseh krajih sprejeli z
godbo in cvetjem. Po poti so ga povsod
pozdravljali, on pa jim je na pozdrave
odgovarjal.

V Pakracu se je vršilo zborovanje na
Trenkovem gradu. Štefan Radić je po
pozdravu povzel besedo in začel govo-
riti najprej o splošnih prilikah. Ko je
zazvenilo poludne, je Radić snel pokriva-
lo in začel moliti, kar so storili tudi vsi
prisotni seljaki.

Za tem je zopet nadaljeval svoj govor
in omenjal razmere, ki so vladale pred
šestimi leti, ko se je potresal ves svet.
— Govoril je dalje o lenuhih in trojih.
»Jaz sem za to,« je rekel, »da se poda-
vijo vsi troji. Nisem za revolucijo in tudi
nisem bil nikdar za nje. Sem pa za kon-
trole.«

Dotakniviši se novega proračuna je re-
kel, da je v sprejetih 13 milijardah mno-
go solz in žuljev. Te milijarde se mora-
jo vračati polagoma nazaj med narod,
tako kakor se kri pretaka po človeškem
telesu. Državne blagajne in državne fi-
nance so tako urejene, da celi kraji iz-
gledajo kakor bi država ne imela srca,
temveč da je država volkodlak. To je
nekaka prokleta jama, iz katere ni izho-
da za tisto, kar pride vanjo. To je zlo.
Ta država je seljaška država. Ona je
država seljaškega naroda. Seljaška dr-
žava se spozna takrat, kadar se dela
proračun. Minister, ki je imel resort za
poljedelstvo, se je smejal. — Jaz sem
povedal, kaj morajo delati. Voda je
očkovala mnogo vasi. Zato ni bilo mo-
goče, da bi se bilo prejšnje stanje še na-
prej trpelo. Moralo je priti do tega, do
česar je prišlo. Dosedaj je bil finančni
minister mož, ki je bil najprej gospod
potem dolgo bankir, potem nič, potem
finančni minister, zatem zopet nič, po-
tem pa ministrski kolega in borec za to,
da bi Vam bilo boljše. Ali niti eno se-
kundo v letu se to ni zgodilo. Zato pa
mora priti nov finančni minister, pa naj
si bo to kdorkoli. Ne bom dovolil, da bi
se delalo tako, kakor se je doslej.

Sedanja kriza je prinesla popolnoma
nov način dela. Ministrstva morajo biti
najbolj urejeni uradi v državi. — Sedaj
je bila neka komisija v Milanu in v
Švici. Ta je povedala čuda o tem, kaj
se tam dela, kakšna je tam zaščita de-
lavcev, kako se postopa na meji in kako
je s finančnim postopkom. Saj veste, kaj
svoje sile in končno tudi svoje življenje.
Primer svobodoljubne države mora biti
Jugoslavija, država, ki daje vsem svojim
plemenom in vsem svojim manjšinam
vse pravice, ki jih svobodoljubna država
sploh dati more.

Ko se to zgodi, tedaj se ne bo nihče
bal »jugoslovenskega ali srbskega impe-
rializma«, tedaj bo postala Jugoslavija
vsem sosedom ideal in tedaj bo tudi za-
vest solidarnosti vseh jugoslovenskih
držav dosežena.

Le iz dobre notranje politike pridemo
do dobre zunanje in zato treba, da po-
stane demokracija vladar Jugoslavije.

pomeni to, če na naši meji postopajo s
tujci kakor s hajduki.

Zelzel sem, da slišite najprej od mene,
da je sedanja kriza začela v resnici
ustvarjati vlado, kakor jo narod potre-
buje. Ne potrebujemo kriz. Če pa nastane-
nejo, nastanejo zato, ker hočemo, da pri-
de na mesto dobre vlade boljša in na
mesto boljše še boljša, taka kakor jo po-
trebuje narod, ne pa kakor bi bila prav
temu ali onemu.

Storjenih je bilo mnogo pogrešk. Ima-
mo pri zagrebški in sarajevski direkciji
ljudi, ki zlerablajo svoj visok položaj
in ne dajo delavcem plače, dokler se ne
vpišejo v radikalno stranko. Ti ljudje
ubijajo radikalno stranko. Vsak tak
uradnik je sramota.

Povedal sem to tudi Pašiću in on je
bil istega mnenja z menoj. Take urad-
nike bomo zapodili, ker to zaslužijo. To
je prva stvar, ki si jo, prosim, zapomnite.

Prvi napredek je v tem, da dobi naš
narod nazaj denar, ki ga je plačal, in
sicer mora priti denar za ceste, šole in
za promet.

Ni zlo, če se menja vlada, temveč zlo
je, če se menja zaradi spletk. Imeti je
treba vedno pred očmi, da država ni kak
pašalik, ampak da je veliko, gospodar-
stvo. Popi lažejo, če pravijo, da je vsa-
ka oblast od Boga. Samo pravična oblast
je od Boga, krivična oblast pa je od
vraga.

Kadar pride do novih volitev — in
upam, da jih bomo izvedli skupno z ra-
dikali — ne bo nasilja. SDS je pri zad-
njih volitvah dobila 11 mandatov s pre-
tresavanjem kroglic. Kdor kaj takega
stori, bi moral po mojem biti kaznovan
s smrtjo, čeprav sem sicer nasprotnik
smrtne kazni. Toda zapomnite si: Pri vo-
litvah ne bo nasilja in tudi ne korupcije.
Če pa bo kdo budalo in se bo bal, po-
tem je sam kriv. Uprava, ki bo izvedla
volitve, mora biti poštena.

Zivel seljaški narod hrvatski in srb-
ski. Naj žive naši bratje Čehi, Nemci,
Madjari in onih par Italijanov, kakor bi
jih bilo 100 milijonov.

Za tem je godba zigrala »Bože pravde«
in »Lepo našo domovino«.

Govorili so potem še nekateri radi-
ćevski poslanci. Ker je začelo deževati,
je bilo zborovanje zaključeno s kratkim
Radićevim govorom.

Po skupščini je Radić posetil episkopa
Mirona. Nato se je vršil še banket. Na
kolodvor je Radića spremljalo obšinstvo
in godba.

DR. NINČIĆ RAZOČARAN.

Beograd, 12. aprila. Včeraj se je po-
javila verzija, da dr. Ninčić ni zadovo-
ljen z zadnjo rešitvijo krize, ker je bil
trdno prepričan, da bo Pašić njemu do-
volil sestaviti vlado z radićevci ali pa
vlado širše koncentracije. O tem je bil
uverjen tem bolj, ker se je zadnji čas
držal zelo rezervirano in je konspiriral
s Pašićevimi skupino. In tako se je dr. Ni-
nčić nadejal, da bo on bodoči predsednik
vlade, ker hkrati uživa tudi zaupanje
krona in ima tudi obilo prijateljev v
radikalnem klubu. Proti sedanji vladi,
ki ji načeljuje Uzunović, se drži za sedaj
popolnoma rezervirano in veruje, da ne
bo trajala dolgo ter z gotovostjo računa
na to, da bo prvo vlado široke koncen-
tracije sestavil on.

Napram Pašićevi skupini se drži po-
vsem prijateljski, ker je prepričan, da bo
pri novih kombinacijah še vedno mero-
dajno Pašićevo mnenje.

Ljuba Živković ne bo več predsednik radikal. kluba.

Beograd, 12. aprila. Včeraj se je vrši-
la konferenca radikalnih ministrov v
predsedništvu vlade. Na tej konferenci
so se bavili poleg resornih vprašanj tudi
z vprašanjem, kako bi se uredili odno-
šaji v poslanskem klubu. Uzunović je
razen tega konzultiral poedine svoje pri-
jatelje v vladi o tem, ali bi bilo oportuno,
da se izvrši izprememba v predsedništvu
radikalnega kluba. O tem vprašanju se
je razvila daljša diskusija in, kakor se
je zvedelo, se je v glavnem odobravalo,
da se izmenja predsednik kluba. Isto-
tako se je na predlog predsednika vla-
de sklenilo, da se klubi vladne večine
od časa do časa obveščajo o politični si-
tuaciji in da se tudi narodna skupščina
v obliki ekspozicije obvešča o važnih dr-
žavnih vprašanjih.

RADICEVCI ZA OHRANITEV SEDA- NJE KOALICIJE.

Beograd, 12. aprila. Iz krogov, ki so
blizu St. Radiću, se doznava, da si bodo
radićevci prizadevali z vso močjo, da se
sedanja vlada vzdrži. Moglo bi pač priti
do izpremembe v osebah, a novi kurz
bi ostal isti. Na vprašanje, v čem obstoji
ta novi kurz, so ti krogi izjavili, da v po-
litiki sporazuma, v borbi proti korupciji
in v delu. Prvi sklepi ministrske seje so
pokazali, da se bo res delalo.

PROTI NEPLODNEMU KRIZARENJU.

Beograd, 12. aprila. Nj. Vel. kralj z
največjo pozornostjo spremlja delo Uzu-
novičeve vlade. Kakor se doznava iz naj-
bližje kraljeve okolice, želi kralj, da bi
sedanja vlada radikalov in radićevcev
imela najboljši uspehe in da bi za dalje
časa izginile z dnevnega reda nezaželje-
ne večne krize v naši državi.

Minister dvora Janković informira
vsak dan kralja o zunanji in notranji
politični situaciji in kralj proučava si-
tuacijo po več ur dnevno. Kralj je skle-
nil, da začne v najkrajšem času konzul-
tirati predsestnike vseh parlamentarnih
skupin, da bi bil tako obveščen o raz-
položenju poedinih političnih strank.
Kralj se je udeležil včeraj popoldne veli-
ke šolske akademije. Na tej akade-
miji so bili prisotni tudi predsednik vla-
de in vsi ministri, ki so v Beogradu.

ZAGREBSKI RADIKALI PROTI KO- RUPCIJI.

Zagreb, 12. aprila. Včeraj ob pol 11.
se je v Zagrebu vršila radikalna skup-
ščina v znamenju borbe proti korupciji.
Skupščino je sklicala Trbojevićeva sku-
pina, ki je po razpustu kraljevine organi-
zacije začela prirejati agitacijska zboro-
vanja, s katerimi hoče pridobiti čim več
pristašev, da se vpišejo v radikalno or-
ganizacijo. — Posebno zanimiv je bil go-
vod dr. Radoševića proti korupciji pri
komunistih in socialistih, in proti korup-
ciji drugih strank. Omenjal je več sluča-
jev korupcije pri raznih strankah in tudi
pri radikalih.

SPORTNE VESTI.

Zagreb, 12. aprila. Včeraj so se od-
igrale prvenstvene tekme med Gradjan-
skim in Sparto, ki so končale z uspehom
12 : 2, nadalje med Železničarji in Cro-
atio z izidom 1 : 1. V Beogradu je Beo-
gradski sportski klub potolkel Jugosla-
vijo z 2 : 1 in v Splitu Hajduk Haška s
5 : 0. V Sarajevu je bila tekma med sa-
rajevisko Jugoslavijo in Jugoslavijo iz
Osijeka, ki je končala z rezultatom 1 : 1
in je potolkel Sašk Hajduka s 5 : 2.

K balkanski strokovni konferenci v Sofiji.

GOSPODARSKI POLOŽAJ DELAVSTVA NA BOLGARSKEM.

(Po izvirnem poročilu Mednarodne strokovne zveze v Amsterdamu.)

Do leta 1877 je bila Bolgarska tuška provinca. Razmere so bile tedaj silno primitivne. Trgovine in industrije ni bilo skoraj nobene. Vse, kar so kmetje razporedili, je bilo, kig so imeli najbližji, se je izdelovalo doma v občini. Le več po enega ali dva pomočnika.

Ko je postala Bolgarska svobodna, so se razmere hitro in zelo spremenile. Prišlo se je povpraševanje po evropskih industrijskih izdelkih. Nekateri obrati so se znali izpopolniti. Drugi so prenehali. Del inteligentnejših slojev pa je bil vsled novih razmer iztisnjen iz gospodarske službe. Da se ohrani, je postal slepo orodje vsakokratnih vlad in je še danes sterber režima. Je to neke vrste postopaški proletarijat brez morale in vesti. Zato je skrajno surov in predrzen in služi vsaki vladi kot najboljši volilni aparat. Ta demoraliziran inteligenčni proletarijat je tudi stebler sedanje vlade.

Število delavcev in nastavljenecv.

Na Bolgarskem ni nobene točne statistike o delavcih in nameščenci. Po uradnih podatkih je bilo l. 1900 na Bolgarskem delavcev in delavk 213.245, l. 1905 289.549 in l. 1910 359.415. Za poznejša leta ni nobenih podatkov. Če pa se upošteva gospodarski razvoj Bolgarske, ki je povzročila precejšnjo proletarizacijo prebivalstva, dalje vpliv vojne in številne begunce iz Macedonije in Tracije ter emigrante Wranglove armade, potem bi znašalo število delavcev okroglo 500 do 600 tisoč. Za Bolgarsko, ki šteje okroglo pet milijonov prebivalcev, je to število na vsak način visoko. K tem je treba prištet še okoli 80.000 državnih nameščenecv.

Poleg delavcev se rodi še statistika pomožnih in poljedelskih delavcev. Teh je bilo l. 1900 1.092.512, l. 1905 1.226.791 in l. 1910 1.259.215. Največji odstotek teh delavcev odpade na poljedelske delavce, vsaj tvori kmetijsko prebivalstvo 85 odstotkov vsega bolgarskega prebivalstva.

Plače in mezde.

Tudi glede plač ni nobenih točnih podatkov. Da pa je stanje bolgarskega delavca bedno, se vidi najjasneje iz števila smrtnih slučajev. V letih 1910, 1911 in 1912 je umrlo 22.750 industrijskih delavcev, dočim od drugih delavcev in drugih nameščenecv samo 7.896. V tej statistiki pa niso obseženi prometni in transportni delavci, rudarji in nameščenci v trgovini in poljedelstvu. Če je bila umrljivost tako visoka že v mirnih časih, potem je jasno, da je bila v povojnih in vojnih časih tem večja. Značilno za gospodarsko stanje delavca je tudi to, da delavske plače še vedno niso prilagodene draginji. Cene so narasle za 40 krat, do-

čim znaša plača dobro kvalificiranega delavca samo 26 krat več ko pred vojno. Pripomniti pa je treba, da velja to le za privatno industrijo, ker državni delavci in nameščenci so plačani neprimerno slabše. Državni delavci in nameščenci dobivajo mesečne plače, rudarji v državnih rudnikih pa dnevnice. V privatni industriji pa se plačuje mesečne in tedenske plače, v mali obrti pa tedenske plače in dnevnic ter tudi od kosa.

Tarife.

Kar ne manjka skoraj v nobeni državi Evrope, to manjka v Bolgariji: kolektivnih pogodb sploh ni. Poskušali so skleniti kolektivno pogodbo grafični delavci in jo v Sofiji za kratko dobo tudi dosegli, toda bila je hitro odpravljena in vsi pizkusi, da bi se obnovila, so se ponesrečili. V mnogem so tega krivi tudi delavci sami. Komunisti namreč odklanjajo sploh vsake socialne reforme, ker da so te zasfarele in samo ovira za socialno revolucijo. Večina delavstva je danes v komunistični stranki. Zato ni na Bolgarskem nobenih tarifnih dogovorov, vsled česar je zlasti stanje pri državi zaposlenih delavcev težko. Njihove strokovne organizacije vodijo tudi danes boj predvsem za službeno stalnost državnih nastavljenecv.

Kosno in domače delo.

Danes je zelo razširjen običaj, da se plačuje delo od izgotovljenega kosa, čeprav je Najvišji delavski svet l. 1919 kosno delo načelno odklonil, ker nasprotuje osemurniku. Dejansko delajo tudi kosni delavci od 10 do 14 ur dnevno. Tudi v domači industriji, ki je zlasti upeljana v krojaški industriji, ni niti govora o osemurniku ter higijenskih zahtevah.

Delovni dan.

Socialistični minister za delo Sahazov je vpeljal l. 1919 osemurnik in l. 1922 je bil tudi ratificiran washingtonski dogovor. Stambolijski je nato l. 1923 dovolil za podjetja, ki imajo manj ko 10 nastavljenecv in katerih motorna sila ne presega 5 konjskih sil, deseturnik. Sedanja vlada pa je to določbo odpravila. Tako je na papirju. V resnici pa je čisto drugače. Osemurnik za malo obrt sploh ne velja in 80.000 delavcev in delavk, zaposlenih pri mali obrti, dela dnevno od 10 do 14 ur. Tudi nedeljski počitek ne obstoji. V tekstilni industriji, kjer so zaposlene večinoma ženske in mladoletni, je bil dovoljen pod plaščem nadur deseturnik.

Da ne velja osemurnik, je posledica boja delodajalcev proti osemurniku in pa nezmoglost strokovno slabo organiziranega delavstva, da bi osemurnik branilo.

Cezaropapizem na vzhodu in zapadu.

Predavanje g. univ. prof. dr. Kušaja v »Soči« dne 10. t. m.

Kršćanstvo s svojim nastopom ni pomenilo samo preobrata na verskem in etičnem, nego tudi na pravnem polju. Mesto ene same dotakratne oblasti — rimske države — se pojavi še ena oblast — cerkev. Od nastopa krščanstva vlada v življenju dvojni pravni red in to stanje se je ohranilo do danes, dasi se to vsaj na videz negira. Razmerje med cerkvijo in državo se pojavlja v več oblikah, ali je cerkev nad državo, ali cerkev poleg države, ali država nad cerkvijo. Cerkev sama se drži principa, da je cerkveni pravni red nad državi. Rimska država ni poznala oblasti poleg sebe. Rimska država je bila državna vera, njeni duhovniki so bili državni uradniki in verski zakoni so bili del državne ustave. Krščanska vera pa je ustvarila cerkev kot organizacijo v državi. Verniki z istimi verski nauki so tvorili enotno organizacijo, na katero država ni imela vpliva. V tem oziru ni razlike med posameznimi konfesijami. Vsaka veroizpoved si je ustvarila lasten pravni red, ki je obstojal poleg državnega prava. Reformatorji koncem srednjega veka so skušali sicer orstirati dvojni pravni red in so skušali cerkev izenačiti z državo, tako, da je bil državni poglavar hkrati tudi najvišji cerkveni poglavar. Danes pa imajo protestantske konfesije tudi že svoje lastno pravo, kljub temu, da so v nekaterih ozirih od države odvisne.

Cerkev je že Kristus ustanovil kot samostojno organizacijo z lastnim ustrojem in ogrodjem, to je z lastno hierarhijo, vsaj tako trdijo teze vseh cerkvenih teologov in poglavarjev.

V rimskem cesarstvu so bile razmere po raznih pokrajinah sicer različne, vendar so bili povsod cerkveni organi enake stopnje z enakim delokrogom, znak, da je bila Cerkev ustanovljena že kot pravna institucija. Rimski državni pravni red pa ni poznal avtoritativne oblasti poleg sebe. Neizbežno je bilo, da zavzame rimska država svoje stališče proti cerkvi, zlasti, ker je cerkev tudi mestoma bila proti državi in proti veri ter so se njeni verniki izogibali oblastem in državnim sodnikom. Zato je skušala rimska država cerkev uničiti. Tedaj so se pričela preganjanja, v začetku sporadične, pozneje pa sistematične. Iz tega boja je izšla cerkev kot zmagovalka. Cerkev se je znala okoristiti z vrlinami rimskega prava, ki bi moralo še danes v mnogem služiti kot vzor, zlasti kar se tiče popolne avtonomije posameznih mest in pokrajin.

Z zmago krščanstva so morali računati tudi rimski cesarji, ki so stremeli, da pri tem ničesar na moči ne izgube. Uvideli so, da ima pred rimsko vero krščanstvo prednost v etičnem in organizatoričnem pogledu. Najprej si je krščanstvo priborilo enakopravnost z rimsko vero. To je bila pa le predhodna doba, kajti

rimska država ni prenesla dveh enako pravnih ver. Kmalu je bilo krščanstvo proglašeno za državno vero in je tako stopilo na mesto bivše državne vere.

Na vzhodu je krščanstvo tudi zmagovalo, ali carigradski cesarji so se znali z njim okoristiti in cerkev prilagoditi svojim zahtevam. Jasno so določili, da naj bo volja državnega poglavarja tudi zakon cerkvene oblasti, s tem so cerkev podvržli državi. Tipičen primer državne cerkve je bila carska Rusija. Ruski car je bil tudi vrhovni cerkveni poglavar in sveti sinod je imel le funkcijo carjeve izvršilne oblasti.

Partikularizem Grkov je bil vzrok, da vzhodna cerkev ni bila tako enotna in od najvišjega cerkvenega poglavarja tako odvisna. Posamezne verske občine ali podrejene cerkve so si znale priboriti mnogo neodvisnosti. To so izrabile novonastale krščanske države, zlasti na Balkanu, v nacionalne svrhe. Te države so si osnovala nacionalne cerkve z narodno duhovščino in z narodnim bogoslužnim jezikom. To so takozvane avtokefalne cerkve, ki imajo z drugimi vzhodnimi cerkvami skupnih le nekaj važnejših verskih točk, drugače pa so popolnoma samostojne in odvisne le od države. Moremo govoriti o ruski, srbski, bolgarski, helenski itd. cerkvi. Pravoslavne avtokefalne cerkve nimajo enotnega verskega poglavarja, zato ne moremo primerjati pravoslavja s katolicizmom. Vse kar imajo pravoslavne cerkve skupnega, izvira še iz dobe do 9. stoletja, ko je bila cerkev še enotna. Enotnost vzhodne cerkve je dejansko mrtva in carigradski patrijarh nima faksično nobene oblasti nad podrejenimi cerkvami. Tudi se pravni nazori posameznih vzhodnih cerkva medseboj v mnogih prav važnih zadevah ločijo. Tako se je neenotnost pravoslavja pokazala tudi letos, ko bi se moral vršiti cerkveni zbor na Sv. gori, ki pa je moral radi needinosti odpasti.

Drugače je bilo na zapadu. Tu je vsak rimski državljani videl v Rimu utelešenje države, tako kot vidi danes vsak Francoz v Parizu utelešeno vso Francijo, ni je države, ki bi bila za centralizem bolj pripravna, kot je Francija. Francija pa je le kopija rimskega imperija, kjer je Rim imel popolno avtoriteto. Tu so postali rimski papeži dediči avtoritete in oblasti rimskih cesarjev. Posamezna germanska plemena, ki so Italijo posiedla, so morala priznati poleg lastne še papeževo oblast. Pozneje so nemški cesarji skušali si podvreči papeža in se jim je to za nekaj časa tudi posrečilo. Vendar so končno zmagali papeži. Papeštvo in zapadna cerkev se je dvignila nad države; srednjeveški teologi so videli v papeštvu začetek bodočega edinstvenega božjega kraljestva na zemlji. Državni poglavarji so bili od papeža odvisni. Njegova moralna in faksična avtoriteta je bila neomejena.

Vidimo, da je na vzhodu obvladala državna oblast cerkveno, na zapadu pa cerkvena oblast državno. Ko je po babilonski sužnjosti izbruhnil na zapadu razkol, tedaj se je pričela borba državne oblasti s cerkvijo. Odtod imamo v Franciji galikanizem, v Nemčiji febronianizem in v Avstriji je jozefinizem. Vsi pomenijo razne oblike podržavljenja cerkve na zapadu.

Omeniti je treba, da je imela Srbija državno cerkev do vidovdanske ustave l. 1921.

Dandanes postaja ta problem zopet aktualen, kakor v pravni filozofiji, tako tudi v državnopravni praksi.

Dvoje oblik razmerja med državo in cerkvijo se pojavlja, prvo je razmerje privilegiranosti cerkve do države, in drugo, načelo ločitve cerkve od države. V prvem slučaju priznava država cerkev kot neke vrste blagovest, v drugem slučaju pa smatra država, da je cerkev le privatna zadeva vernikov.

Mnenje dr. Kušaja je, da je ločitev cerkve od države tudi za cerkev ugodnejša kot pa tako, kot je ponekod, da država priznava cerkev, ne da ji pa ničesar.

Seveda čakajo ti problemi še na vestne delavce, ki naj jih rešijo s pomočjo pravne znanosti.

Politične vesti.

— Nedostojna polemika. »Slovenec« je trdil, da je nova vlada samo poslabšana izdaja stare vlade. Dokazali smo, da ta trditev ne odgovarja resnici, ker pome-

nijo vse izpremembe, ki so se izvršile, korak k zboljšanju. Izpadla sta iz vlade Nikola Pašić in finančni minister dr. Stojadinović, na novo pa je vstopil Milorad Vujičić, ki je pristaš Jovanovičeve skupine. To so pa tudi vse izpremembe. »Slovenec« sedaj odgovarja nam in sicer na način, ki mu ni v čast. Trdi namreč, da smo mi branili vlado g. Uzunovića in da smo z njo zadovoljni. To pa vse skupaj nič res ni, temveč je nam »Slovenec« svojo trditev podtaknil, ker svoje lastne ne more braniti. Mi smo nasprotno dejali, da nova vlada ni noben ideal in izjavili smo tudi čisto konkretno, da bi bila najboljša vlada v sedanjih razmerah ona, ki bi jo sestavila Ljuba Jovanović in Ljuba Davidović. Da pa bi morali biti v tej vladi tudi Slovenci, smo enako opetovano in jasno poudarili. Še mnogo pred »Slovencem« smo bili mi tisti, ki smo zahtevali, da je SLS v vladi in zato je tozadevno povdaranje »Slovenca« brez vsake podlage. Mi smo in trdimo še danes, da je nova vlada boljše sestavljena od prejšnje — glede njenih načel pa se nismo, ker se tudi nismo še mogli, izjaviti. Samo to je naša trditev, kar pa piše »Slovenec« kratkotalo ni res in je zato »Slovenec« zaslužil, da njegov odgovor kvalificiramo kot nedostojno polemiko, da se izrazimo čim najbolj miho.

— Esdeesarska »Nova Pravda«, ki se še vedno ponaša kot glasilo Narodno socialistične stranke, bi hotela tudi polemizirati. Seveda na svoj poseben način, ki bi bil pa primeren edino za politične otročarije. Zaradi tega tudi ne moremo odgovoriti »Novi Pravdi« tako temeljito, kakor bi odgovorili resnemu listu in se omejimo le na čisto konkretne stvari. »Nova Pravda« pravi, da ji ni nič znano o ultimatih, še manj pa o tem, da bi bil kdo pripravljen plačati njen tisk. To je čisto navadna laž. Naj samo »Nova Pravda« pove, kdo je uredil njene obveznosti v prejšnji tiskarni in v kateri višini, pa se bo »Nova Pravda« za vselej premislila paradiirati z lažjo! — Pa ker smo že pri »Novi Pravdi«, naj ji bo dan tudi primeren nauk. V Rusiji ne izhaja prav noben list z imenom »Zvesti«, pač pa izhaja list »Izvestija Centralnega izvršilnega odbora Zveze SSR in vseruskega centralnega izvršilnega odbora svetovne ali na kratko »Izvestija«. Zato naj »Nova Pravda« bo v prihodnje bolj pazljiva, kadar ruska imena iz nemščine prenaša na slovensko.

— České Slovo, glasilo českých narodnih socialistov, piše o novi vladi g. Uzunovića: »Sestava Uzunovičevega kabineta na načelih prejšnje vlade pomeni samo potrditev fakta, ki smo ga že opetovano omenili, da namreč organično napreduje konsolidacijski proces Jugoslavije. Dalje poudarja »České Slovo«, da potek in način rešitve zadnje krize dokazujeta, da pomeni sporazum v resnici pozitivno etapo za jugoslovensko državo.

— Balkanska strokovna konferenca je bila otvorjena v petek v Sofiji. Na konferenci so zastopane strokovne zveze Bolgarije, Grčije, Rumunije, Jugoslavije, Madjarske in Češkoslovaške. Namen konference je doseči zblizanje med strokovnimi zvezami, kakor je prejšnja balkanska socialistična konferenca dosegla zblizanje na političnem polju. Mednarodna balkanska strokovna konferenca je zato vzbudila povsodi največje zanimanje. Prvi delegati so prispeli v Sofijo že v sredo. Že na meji so bili pozdravljeni od delegatov bolgarskih strokovnih organizacij. Zlasti lep pa je bil pozdrav na sofijskem kolodvoru, kjer je čakala tuje delegate velika množica delavcev z zastavami. Od centrale v Amsterdamu so se udeležili konference Sassenbach in Mertens, Fimmen od transportne internacionale in Simon za usnjarske in čevljarske delavce.

— Tudi sovjeti za Locarnske metode. Dopisnik »Timesa« iz Rige potrjuje, podlagi zanesljivih informacij iz Moskve, da se Rusija pogaja z baltičnimi državami za sklenitev garancijskega dogovora. Ta dogovor bi obsegal šest točk: 1. Vzajemno jamstvo današnjih mej. 2. Vzajemni dogovor, da nobena država druge ne napade. 3. Zasiurjenje nevtralnosti v slučaju vojne. 4. Obveza, da nobena država ne vstopi v koalicio, sovravno eni od garancijskih držav. 5. Vsi spori se rešijo v miru. 6. Trgovinske pogodbe se sklenejo. »Times« omenja, da so ti predlogi skoraj identični z onimi, ki jih je predložil baltičnim državam leta 1925 sovjetski poslanik v Berlinu Kopp.

Ob 25-letnici ljubljanske cestne železnice.

Iz pogodbe, sklenjene med mestno občino ljubljansko in med družbo, je razvidno dovolj, da ima občina na poslovanje družbe jako velik vpliv. Pogodba daje občini pravico natančne kontrole nad materijalnimi izdatki, zlasti nad investicijami; dovoljuje občini vpogled v družbino knjigovodstvo; občina ima vplivno besedo pri nameščanju osebja; brez dovoljenja občine družba ne sme zvišati prevoznega tarifa; za vsako zanikrnost pri vzdrževanju proge in prometa ima občina pravico nalagati družbi občutne konvencionalne kazni — to vse je lahko v rokah občine jako oster nož proti družbi. Gre le za to, da se občina svojih pogodbenih pravic tudi v polni meri zaveda ter da jih vporablja.

Prvih 20 let družbinega poslovanja v Ljubljani pa je vladalo jako patrijarhalno razmerje med občino in družbo. To razmerje je bilo tako patrijarhalno, da celo najvišji magistratni uradniki pogodbe niso nikdar dobili v roke in ker je niso poznali, tudi niso mogli ničesar ukrepati za občino ali pa proti družbi! To patrijarhalno razmerje je danes protokolarčno ugotovljeno!

Naravno, da je prvih 20 let preživela družba v najlepšem miru, ker ni doživela nikdar nobene kontrole. Stroške in dohodke je lahko knjižila kakor jih je hotela, osebje je nameščala, premesčala ali odpuščala popolnoma po svoji volji, in sploh je počela vse, kakor se je njej ljubilo, ne pa da bi se bila natančno držala določb pogodbe. Odločilni faktorji pri družbi so imeli tedaj najlepše življenje. Zakaj se je vse tako puščalo v nemar od strani občine, tega danes ni več mogoče ugotoviti.

Kakšno gospodarstvo je cvetelo v tistih letih pri družbi oziroma pri njenem ljubljanskem podjetju, vidimo iz zapisnika, ki ugotavlja, kako so razne »višje« osebe naročale razno blago na račun družbe za svoje potrebe, dalje se je v delavnicah družbe delalo skoro več za privatnike kakor za družbo, a računi se niso knjižili v prid družbine blagajne, izdelovali so v družbini delavnici iz družbinega lesa, železa in drugega materijala pohištvo, seveda ne za družbo, prodajali so se tračnice, a denar je romal, recimo »neznano kam«, da ne bo kakšne osebne zamere. Ali ni bilo takšno življenje in gospodarjenje res idilično patrijarhalno?

Na krmilo je morala priti na ljubljanskem magistratu »Zveza delovnega ljudstva«, ki je po dolgih letih patrijarhovanja poskusila zanikarno gospodarstvo in brezmejno brezbriznost odpraviti in uvesti v upravo podjetja red, kakor ga določa pogodba. V tem oziru si je pridobil velike zasluge občinski svetnik g. Jože Pirca, na čegar predlog je občinski svet izvolil posebno kontrolno komisijo, ki je pod predsedstvom obč. svetnika J. Pirca delovanje družbe temeljito preiskala in dognala stvari, kakoršnih ni nihče pričakoval.

Prvo, kar je kontrolna komisija zahtevala, je bil pregled družbinih knjig. Pregled družbinih knjig je razkril celo vrsto nerednosti. Našli so vknjižene znatne vsote za davke, ki sploh niso bile plačane. Družba je ustanovljala razne rezervne fondе, o kakoršnih v pogodbi ni niti govora, in jih dotirala z visokimi zneski. V aktive niso vpisali zneska 140.950 jugokron, ki jih je družba na Dunaju prejela baje za v Ljubljano odpisano blago in materijal, a o kakem poslanem blagu in materijalu v Ljubljani ni bilo niti najmanjšega sledu. Med pasiva so vpisovali zneske, ki so jih prejeli iz Ljubljane, namesto med aktive. Vrednost materijala, ki je bil cenjen na 94.270 jugokron, so vknjižili z 12.633 jugokron. Družba je imela tudi hranilne vloge pri raznih ljubljanskih zavodih, ki pa tudi niso bile v bilancah nikjer izkazane. Da je pri takem gospodarstvu vsak lahko kupoval ali prodal drag materijal na ime družbe, je jasno.

Celo vrsto takih nelepkih stvari je dosegla po trudapolnem delu občinska kontrolna komisija pod energičnim vodstvom svojega predsednika obč. svetnika J. Pirca in zato je komisija predlagala, da se bilance družbe za l. 1922 ne potrdi, dalje je zahtevala popravno bilanco in izplačilo zaostalega po pogodbi občini pripadajočega dela čistega dobička za vsa leta nazaj, za katera so se ugotovila nepravilnosti, in končno je zahtevala, naj pride v Ljubljano družbin knjigovodja z

Dunaja, da se bodo knjige spravile v red in da se bo vendar enkrat dobila trdna in solidna podlaga za sestavo bodočih bilanc.

Takšno je bilo gospodarstvo pred zapuščanjem dr. Perića. Jako zanimiva je tudi

interpelacija,

ki jo je stavil dne 26. aprila l. 1923 v občinskem svetu svetnik Pirca v zadevi električne cestne železnice v Ljubljani. Interpelacija se glasi:

»Občinski svet ljubljanski je imel že večkrat priliko pečati se z zadevo cestne električne železnice v Ljubljani. Če moram danes zopet govoriti o tej zadevi me sili v to dejstvo, da Zveza delovnega ljudstva, katere predstavniki tvorijo večino današnjega občinskega sveta, noče več nositi odgovornosti za vse čine, ki jih dela družba, v katere lasti se nahaja ta železnica.

V svrhu jasnosti naj mi bo dovoljeno poseči nekoliko nazaj ter globlje v to zadevo. Ta družba ima pogodbo z mestno občino, ki datira iz leta 1899. Določila te pogodbe določajo, da pride železnica po 50. letih brezplačno, po 25 letih pa proti povračilu v § 19 določenih stroškov v last občine, iz česar sledi, da postane lahko občina tekom 2. let gospodar železnice in ji ne more biti vseeno, kako sedanje vodstvo gospodari z imetjem. Drugo določilo, ki določa, da pripada čisti dobiček, ki presega 5 odstotkov čistega dobička, napol mestni občini, daje torej občini popolno pravico upogledati bilance te družbe in ugotavljati, da mestna občina do danes ni dobila niti ene bilance, ki bi podala jasnost o gospodarstvu te družbe. Zato je že lanski občinski svet uvidel potrebo po natančni reviziji in je že v to svrhu izvolil komisijo, ki pa vsled razpusta občinskega sveta ni prišla do dela. Mnenja sem, in o tem me prepričujejo tudi dogodki zadnjih mesecev, da je treba to revizijo čim prej in s čim večjo energijo izvršiti:

1. Da dožene občina, v koliko vrši družba pogoje, določene v pogodbi;

2. v koliko se drži družba pogojev določenih ji s poznejšimi sklepi občinskega sveta. Posebno 9-dnevni štrajk uslužbencev, ki je trajal od 7. do 16. februarja t. l., potem sledeča pogajanja z družbo, še posebno pa zadnja razprava, ki se je vršila preteklo soboto t. j. 21. aprila 1923, katere sva se udeležila v imenu občine tov. Tokan in jaz, je pa odkrila naravnost neverjetne stvari. Ne samo, da se nahaja knjigovodstvo družbe na Dunaju, ampak tudi dejstvo, da vodi knjigovodstvo tukaj g. obratovodja sam, dasiravno je nameščen pri vodstvu posebnega knjigovodja, nam daje misliti, da cela zadeva ni popolnoma v redu. Res je, da se denar ne odvaja na Dunaj, a knjigovodstveno se ugotavlja na Dunaju. Kakšne posledice ima lahko to dejstvo za čas, ko bo občina odkupovala železnico, se da že sedaj predvideti in drugič, kako naj se občina pripravi, če dobiček presega že 5 odstotkov, če nima nobenega upogleda v glavno knjigovodstvo. Omenjam naj nadalje postopanje družbe glede zvišanja tarife. Družba prihaja od časa do časa z zahtevami po zvišanju tarif. Razumljive so nam te zahteve, a zahtevati moramo, da porabi družba v smislu pogodbe ta zvišanja zato, v kar se je dovolilo. En primer: Občinski svet je lanske leto meseca aprila dovolil zvišanje namesto na zaprošenih 2.80 K na K 3 s pogojem, da se 20 vinarjev določi in naloži za stanovanjski fond. Ta fond bi znašal do danes 384.000 K, toda dejstvo je, da ta denar ni nikjer naložen plodono, ampak se steka direktno v družbino blagajno. Zahtevati smemo torej opravičeno, da se ta denar plodonosno naloži ter takoj prične z zidavo stanovanjske hiše. Centralno vodstvo je sicer naročilo tukajšnjemu obratnemu vodstvu, da mora presežek porabiti za zidavo, a obratno vodstvo se do danes ni ganilo ter odvaja ves ta denar v družbino blagajno.

Drug povišek v znesku 1.— K je bil namenjen povišanju plač in investicijskemu fondu. Kako se je porabil ta fond? Investicijski fond se niti knjigovodstveno ne obračunava — še lepše, centrala je celo krono določila za ta fond, ki ga nikjer ni in ki bo morda družbi prišel prav pri obračunu z mestno občino. Kako je s plačami uslužbencev, za katere je občinski svet dovoljeval poviške, za katere se

je tudi obvezala družba? Uslužbenici imajo namreč od januarja 1922 pogodbo, po kateri je zagotovljeno, da se jim bodo zvišali prejemki vsake 3 mesece z ozirom na naraščajočo draginjo. Zadnje povišanje je družba dovolila oktobra 1922. Izostalo je povišanje januarja in marca. Vzlic temu, da znaša mesečni povišek na tarifih mesečno k 240.00, katerega je dovolil občinski svet v svrhu zboljšanja plač uslužbencem, je odgovor družbe, mesto da bi se spuščala v stvarne razgovore, le kratak, češ, mi smo pripravljeni zvišati prejemke, kadar občina izboljša svojim uslužbencem prejemke in s pogojem, da dovoli zvišanje tarifov. Prvo zahtevo moramo odločno zavrniti, ker je občina že storila svojo dolžnost in je meseca januarja nakazala svojim uslužbencem trinajsto plačo in se ravno sedaj pripravila povišanje prejemkov. Naj le še družba stori svojo dolžnost.

Iz vsega jasno sledi, da je občina ne samo opravičena, ampak celo dolžna, da posveti z bengalično lučjo v to gospodarstvo. Zato vprašam g. župana, ali je pripravljen storiti vse, da pride občinski svet čimprej do jasnosti v tej zadevi, ter ga prosim, da odredi takoj komisijo, ki naj prouči razmere pri tej železnici ter stavi občinskemu svetu tozadevne predloge.

2. Da takoj ukrene, da obratno vodstvo plodonosno naloži dosedaj nabrani denar za stanovanjski fond in da čimprej predloži načrt za zidavo stanovanjske hiše z uslužbence.

3. Da posreduje pri družbi za zvišanje prejemkov uslužbencev iz dosedanjih dohodkov družbe.

4. Da zahteva posredovanje tukajšnje sekcije za sekvestre, ki naj družbo prisili, da bo izpolnjevala dolžnosti vzetih po pogodbi v interesu države, občine, prebivalstva in uslužbencev.

Revija.

»ČAS«

znanstvena revija »Leonove družbe«. — Vsebinska 3. in 4. zvezka, ki sta posvečena spominu dr. J. Ev. Kreka je sledeča: Dr. Jan. Ev. Krek sociolog. Dr. Al. Ušeničnik, Ljubljana; Jan. Ev. Krek v parlamentu. Fr. Šuklje, Kamen pri Novem mestu; Razvoj jugoslovanske misli pri Kreku. Iv. Dolenc, Ljubljana; Krek razlagave sv. pisma. Dr. Andrej Snoj, Ljubljana; Nekaj malenkosti o dr. Kreku profesorju. Jern. Pavlin, Št. Vid.

»SOCIALNA MISEL«

4. številka »Socialne Misli« ima sledečo vsebino: Članki in razprave: Dr. Kulovec Franc: Državni proračun za leto 1926-1927. — Pogačnik Fr.: Mednarodna organizacija dela. — Rejec Ivan: Narodno življenje italijanskih Slovanov. — Erjavec Franc: Pregled zgodovine socialističnega gibanja med Sloveni. — Politični pregled: Zunanje politični paberki. Francoski fašizem. Agrarni program avstrijske socialne demokracije. Fran. Erjavec. Literatura. — Kulturni pregled: Vodnikova družba in drugo. Pater Kajetan in drugo. Literatura. — Socialni pregled: Delavska zbornica. Podpiranje vajencev v Berlinu. Dr. A. Ušeničnik: Socialno vprašanje. (Konec; dr. A. Gosar). Revije. — Gospodarski pregled: K gospodarskemu položaju. Literatura. — »Socialna Misel« izhaja vsakega prvega v mesecu. — Urejuje jo in oblastem odgovarja Fran. Erjavec, na čigar naslov (Ljubljana, Poljanska cesta št. 18) je pošiljati tudi rokopise. — Upravištvu je v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna; kolportajni oddelek, Poljanski nasip 2. — Za Italijo je poverjenstvo v Gorici, Via Carducci 2. Naročnina za vse leto znaša 50 Din, za Italijo 25 lir, za ostalo inozemstvo 60 Din. — Izdajatelj: Dr. A. Gosar, Ljubljana.

KRITIKA.

Izšla je letošnja 10. številka »Kritike«. Vsebinska: O animoznosti. — Slostvo in kritika. — M. Kmetova: V metežu. — Dr. Fran. Zbaničnik: Žrtve. — Par besed o Dekameru. — Obrt gospe Warrenove. — Henrik IV. — Novemberska in decemberska razstava. — Župančičev Shakespeare in drugi prevodi. Urednik, izdajatelj in odgovorni urednik »Kritike« je Josip Vidmar, Ljubljana, Gledališka ulica 5-28. »Kritika« izhaja 10-krat na leto. Celoletna naročnina 50 Din, posamezna številka 5 Din.

ZENSKI SVET.

4. številke Ženskega Sveta vsebina je sledeča: Orazi in duše. XXXIII. Melita Rojčeva. (Rud. Vidmarjeva.) — Povest male Dore. (France Bevk.) — V pomlad. Pesem. (Marijana Kokaljjeva.) — Iz spominov Sofje Andrejevine. (Priredil I. Vouk.) — Ljubezni resnica. Pesem. (Maksa Samsova.) — Kazen. (Marijana Kokaljjeva.) — Vstajenje. Pesem. Aleksandra.) — Italijanski zakon o ženski volilni pravici. (Dr. T.) — Med nami. Pesem. (Vera Albrechtova.) — Gospodinjstvo kot poklic. (Maca.) — Sanje umirajo. Pesem. (Srečko Kosovel.) — Otto Weininger. (Giov. Papini, poslov. Joža Trdinova.) — Izvestja: Po ženskem svetu. Matejrstvo. Higijena. Gospodinjstvo. Kuhijska. Iz naše skrinje. — Priloga za ročna dela. — Urednica Ženskega Sveta je Pavla Hočvarjeva.

Izšla je 4./1926 številka »Planinskega Vestnika«. Vsebinska: Dr. I. C. Oblak: Etna. — Dr. Klement Jug: Plezalni zapiski. — Dr. Gizela Tarczay: Zena i planinarstvo. — Dr. I. C. Oblak: O Kugyju, njegovi knjigi itd. — Kotiček: Jakobu Aljažu za 80-letnico. Trentar. — K sedemdesetletnici Ferdu Seidlu, dr. I. C. Oblak. — Obzor in društvene vesti: Dr. Julius Kugy: Iz življenja hribolazca. Jakob Aljaž in Janko Mlakar v Mariboru. Odlikovanje župnika J. Aljaža. »Zdravje«. Planinski Vestnik izhaja 12-krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto 40 Din, za inozemstvo 60 Din. Naroča in plačuje se pri Osrednjem odboru SPD v Ljubljani. Urednik je Janko Mlakar, profesor v Ljubljani, izdajatelj pa Slovensko Planinsko društvo, njegov predstavnik dr. Fran. Tomišek, odvetnik v Ljubljani.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

- 12. aprila, ponedeljek: Ana Christile. — Red E.
- 13. aprila, torek: zaprto.
- 14. aprila, sredo: Henrik IV. — Red B.
- 15. aprila, četrtek: Naša kri. — Red D.
- 16. aprila, petek: Pygmalion. — Red C.
- 17. aprila, sobota: Idijot. Predstava v spomin obletnice Putjatove smrti. — Izven.
- 18. aprila, nedelja: Pygmalion. — Izven.
- 19. aprila, ponedeljek: John Gabriel Borkman. — Red A.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

- 12. aprila, ponedeljek: zaprto.
- 13. aprila, torek: Wally. — Red F.
- 14. aprila, sredo: Boris Godunov. Red A.
- 15. aprila, četrtek: zaprto.

Boris Godunov. Opera Narodnega gledališča v Ljubljani je na novo naštudirala znamenito muzikalno dramo M. P. Musorgskega »Boris Godunov«. To delo je doseglo izmed vseh ruskih oper po vsem svetu največjo popularnost. Grandiozne izvedbe so se vršile zadnje čase zlasti v Parizu, Berlinu, Milanu, na Dunaju in v Beogradu. Prva nova uprizoritev te opere bo pri nas v torek, dne 13. t. m. ob pol osmi uri zvečer. Dirigira direktor opere, g. Polič, naslovno vlogo poje g. Holodkov.

PET KILOGRAMOV PREMOMA.

Dunajska »Arbeiter Zeitung« prinaša sledečo socialno sličico, za katero bi lahko tudi pri nas našli dovolj motivov.

Osemletno dekletce z raztrganimi in za njeno starost prevelikimi čevlji, nežno telesce odeto v tenko oblečko, pride k prodajalcu premoga. »Prosim lepo, dobim tudi manj kot pet kilogramov premoga?« »Ne«, zagodrnja trgovec in vzame mali vrečo iz ročice. Strmeče so gledale otroške oči na veliko goro premoga, ki je bila tu nagrmadena in od katere je trgovec naložil par lopat premoga v vrečo. Nato je dal vrečo na tehtnico. »Tako, tu imaš pet kil!« reče in že drži roko pripravljen za denar. »Prosim lepo, dobim še kilo drv,« reče dete. »Kaj kilo drv? Tega ne dobiš pri meni, moraš iti k branjevcu, zagodrnja trgovec. Nato mu da deklica denar in trgovec ji vrne nekaj drobiža. Nato si mala naloži vrečo na desno ramo in odide globoko upognjena na cesto. »Je že revščina z ljudmi,« reče trgovec, »oče je že mesece brezposeln, mati ima pljučnico in pet otrok je vedno lačnih. Pred petimi dnevi je otrok zadnjič kupil deset kil premoga in danes imajo le za pet kil...«

Dnevne vesti.

URADNI JEZIK MESTNE OBČINE BEOGRAD.

Pod tem naslovom čitamo v »Orjunic«:

2 para veša
11 rafa
1 čiviluk
34 raz. hoklica
1/2 špenadla
3770 metara pantlika
1349. 1/2 tuceta konca raznog
5 tuceta kvasne za kragne
680 furura za kragne
388 kom. kragni skrojenih
186 kom. šnala.
1 kutija mustre
360 metara bortne za veš
30 metara klesovanog umetka
3950 metara ažura
7 čebadi stari
7 flanela za peglanje
1 šrafstok
50 metara pastola
1 šmir šajba
2 kom. mengelica
2 para makaza za pleh
1 šubler
23 komada raz. mašina
12 komada raznih kajševa
1 mašina za umnožavanje, 1 pisaca mašina i 4 fotelje
1 velika fotelja, 1 kasa pancer, 2 lusteri
1 kožni put. kofer
1 štamparija za štembliranje
1 krevet i šporet
1 tepih za pod
1 amrel
1 šifonjer
1 plehan umivaonik
1 natkasn
3 šustikle

Iz kancelarije Izvršnog Odeljenja Uprave Grada Beograda br. 14.364 od 9. marta 1926. god. i KPBR. 67, Beograd. Komentar si naj naredi bralec.

— Orožniki batinajo še vedno. Sara-jevska pravda poroča: »Te dni se je zglasil v naši redakciji Edhem Šabanović ter se pritožil, da ga je pred par dnevi komandant orožniške postaje v Brozi tako pretepel in mučil, da se je onesvestil. Kar je še lepše, je dejstvo, da je udri orožnik v ta namen v Šabaničevu stanovanju. Šabanović ima že vse to priče — očitivce.« — Če vse drugo ne pomaga, izvedite za batinaše telesno kazen!

— Strah pred smrtno obsodbo? Glasom uradnih podatkov je padlo v mariborski oblasti število težkih zločinov v zadnjem času za 50%. To dejstvo smatrajo nekateri za blagodejno strašilno posledico številnih smrtnih kazni, ki so bile v zadnjem času izvršene v mariborski oblasti. Mislimo, da pridejo pri tem predvsem drugi momenti v poštev!

— Zakon o muzejih. V ministrstvu prosvete je izdelan nov načrt zakona o muzejih in varstvu starin. Načrt se predloži posebni konferenci strokovnjakov v pretres.

— Škofovske konference v Zagrebu. V petek in soboto so se vršile v nadškofijski palači v Zagrebu pod predsedstvom nadškofa A. Bauerja tri seje eksekutivnega odbora škofovskih konferenc. Obravnavala so se razna aktualna vprašanja katoliške cerkve in katoliške duhovščine v Jugoslaviji. Konference so aprobirale med drugim znano akcijo ljubljanskega škofa za obrambo katoliške cerkve ter so sklenile, da se bo podpirala. Glede udeležbe pri evharističnem kongresu v Chicagu se je sklenilo, da se ne pošlje v Chicago noben specialen zastopnik jugoslovenskega episkopata.

— Ukaz o policijskih uradnikih. Podpisan je ukaz o imenovanju in premestitvi večjega števila policijskih uradnikov.

— Železniško-tarifna konferenca na Reki. Ta teden se sestane na Reki mešana jugoslovensko-italijansko-madžarska komisija, ki bo obravnavala o uvedbi direktnih železniških tarifov med našo državo in Italijo na eni ter Italijo in Madžarsko na drugi strani.

— Tobačna tovarna v Zagrebu se ne premesti. Ker je zvišala zagrebško mestna občina upravi monopolov najemnino za poslopje tobačne tovarne koncem leta 1925 na 1.200.000 Din letno, je izgledalo, da se premesti zagrebška tobačna tovarna v Ljubljano. Skrb za interese nastavljenih delavcev je privedla za zagrebško mestno občino do tega, da se je zadovoljila z najemnino letnih 650.000 dinarjev, nakar je uprava monopolov pristala ter ostane sedaj tobačna tovarna v Zagrebu. Po poteku najeminske do-

be namerava monopolna uprava poslopje občini odkupiti.

— Krajevna kompetenca ameriških konzulatov v naši državi. Po novi razpredelbi kompetence ameriških konzulatov v Jugoslaviji spadajo pod kompetenco zagrebškega konzulata velika županstva Bihać, Ljubljana, Maribor, Osijek, Karlovec, Split, Travnik, Banjaluka in Zagreb. Ostala velika županstva spadajo pod kompetenco beogradskega konzulata.

— Eksport našega tobaka. Te dni potuje vodja monopolne uprave Stevan Todorović z eksperti v Prago, da sklene s češkoslovaško monopolno upravo pogodbo glede uvoza našega tobaka v Češkoslovaško. V zadnjem času se zanima tudi Francija za naš tobak. (Seveda, če bi izvažali tako slabe kvalitete, kot jih moramo pušiti doma, bi se povsodi lepo zahvalili zanje!)

— Osijek brez opere in operete. Osiješko narodno gledališče se nahaja zopet v krizi. Prosvetno ministristvo mu je nakazalo samo 80.000 Din kredita. Ker je gledališče subvencijo mestne občine v znesku 250.000 Din že porabilo, tako, da je navezano sedaj samo še na omejeno državno podporo, je jasno, da bo moralo personal reducirati. Kot se poroča, je naročilo prosvetno ministristvo gledališki upravi, naj ne sklepa nobenih pogodb, s katerimi bi se kritje 80.000 dinarjev prekoračilo. To se pravi, da se bo morala opera in opereta v bodoči sezoni ukiniti.

— Kongres delavskih pevskih društev v Jugoslaviji se vrši dne 17. in 18. t. m. v Zagrebu. Na kongresu se ustanovi Zveza delavskih pevskih društev, za katero se je prijavilo nad 30 društev.

— Glavna skupščina združnih zvez iz vse države se vrši te dni v Beogradu. V soboto je bil izvoljen nov upravni odbor. Za predsednika je bil izvoljen dr. Korošec kot predstavnik slovenskega združništva, ki je najmočnejše v državi. Včeraj se je zborovanje nadaljevalo.

— Narodna banka za znižanje obresti. Te dni je razposlala Narodna banka denarnim zavodom okrožnico, v kateri razlaga svoje stališče glede bančnih obresti. Narodna banka ugotavlja v tej okrožnici, da zahtevajo številni, tudi večji denarni zavodi od svojih komitentov neznosne in z ozirom na današnje gospodarske in finančne razmere nikakor ne upravičene obresti. Narodna banka v tem dopisu ne določa visokosti bančnih obresti, pač pa hoče, da se znižajo obresti na pravo mero. Obenem pozivlja denarne zavode, ki so njeni komitenti, da ji naznanijo do dne 1. julija visokost obresti, ki so jih inkasirali od svojih komitentov. S tem hoče Narodna banka ostale banke prisiliti, da obrestno mero znižajo. Bankam, ki se pozivu ne bodo odzvale, odtegne kredit.

— Sindikalni kongres v Sofiji. Na mednarodnem kongresu sindikatov v Sofiji je bil sprejet s posebnim odobravanjem govor jugoslovenskega delegata Avičevića. Avičević je posebno naglašal potrebo bratskega zbližanja med Jugoslavijo in Belgijo.

— Radio v mariborski kavarni. Kavarna »Evropac« na Aleksandrovi cesti v Mariboru je dobila te dni prav dober radio-aparat, tako da poslušajo sedaj gosti v kavarni brezplačno inozemske koncerte. Kot se vidi, je ta mariborski kavarnar naprednejši od ljubljanskih.

— Italijanski generalni konzulat o napadu na upravnika »Edinosti« v Trstu. Tukajšnji listi so objavili zadnje dni vest o napadu na g. Pertota, upravnika dnevnika »Edinost« v Trstu. Žalibog se je ta obžalovanja vreden čin v resnici izvršil. Dne 1. t. m. se je navahila gruča pijancev na imenovanega gospoda in ga pretepla. K sreči niso dobljene poškodbe nevarne. Kraljevi italijanski generalni konzulat obsoja skupno z javnostjo ta brezvesten napad. Obenem pa v smislu uradnega obvestila sporoča, da so bili štirji napadaleci kmalu po napadu od narodne Milice aretirani in predani kompetentnim oblastim. Peti napadalec, uslužbenec trgovske mornarice, se je neposredno po dogodku ukrcal ter odpotoval z ladjo, ki je isti čas zapustila tržaško pristanišče. Vsled tega ga ni moglo takoj aretirati.

— Priprave za Kongres organiziranih evropskih narodnostnih skupin v l. 1926. Dne 6. in 7. aprila se je vršila v Draždenu v hotelu Bellevue seja svoječasno od prve evropske narodnostne konference v Ženevi izbranega pripravljalnega odbora za »Kongres organiziranih evropskih narodnostnih skupin v l. 1926.« Pet v odboru se nahajajočih narodnostnih skupin so zastopali slovenski poslanec dr. Wil-

lan, iz Italije; Madžar dr. Flachbart iz Češkoslovaške; Poljak dr. Kaczmarek iz Nemčije; Zid dr. Motzkin in nemški poslanec dr. Schiemann iz Latvije. V vseh temeljnih vprašanjih glede smernic in programa je vladalo razveseljivo soglasje med člani pripravljalnega odbora. Čas in mesto prihodnjega kongresa se bosta določila šele na drugi odborovi seji meseca junija, nakar se bodo razposlala vabila posameznim narodnostnim skupinam. Z vodstvom tehničnih priprav je bil poverjen dr. Ewald Ammende iz Astije.

— Nov potniški parnik je kupila te dni »Jadranska plovidba« na Angleškem. Parnik, ki ima 2900 ton kapacitete, prispe še tekom tega meseca v naše vode ter bo vršil službo na progi Sušak — Črno morje.

— Winklinov polet na severni tečaj. Ameriški kapitan Wilkins in njegov spremljevalec sta se vrnila srečno v Point Barrow. Dosegla sta geografično širino 73° 13' ter prišla 100 km dalje proti severu kot se je to posrečilo dosedaj. Na celino nista naletela.

— Vpokojeni bivši črnogorski ministri. Na podlagi ukaza ministrskega sveta je priznana pokojnina Nikoli Hajdukoviću, Petru Plamencu in dr. Soću, ministrom na razpoloženju bivše kraljevine Črne gore.

— Zastopnik Rockefellerjeve ustanove v Beogradu. V Beograd je priselil iz Zagreba delegat Rockefellerjeve ustanove Mitchell. V Zagrebu si je ogledal zdravstvene zavode. Iz Beograda se odpelje na Cetinje.

— Razkriti srednjeveške grobovi. Te dni so naleteli na polju za Dubrovnikom, tam, kjer se je nahajalo preje židovsko pokopališče, v globlini treh metrov na par krščanskih grobov. Na enem od grobov se nahaja napis, ki datira najbrže iz XIV. stoletja. Najdba je vzbudila med poznavalci stare zgodovine Dubrovnika veliko zanimanje. Kopanje se nadaljuje.

— Za tolmača italijanskega jezika pri okrožnem sadišču v Novem mestu je imenovan Fran Berden, učitelj v Novem mestu.

— Epidemija gripe v Angliji. Na Angleškem grasi gripa težjega značaja. V Glasgowu je bolna približno polovica prebivalstva. Bolnice so prenapolnjene. Za policijsko in železniško službo primanjkuje osebja. V mnogih slučajih povzroča bolezen močno bljuvanje, radi česar bolniki popolnoma oslabijo. Tekom enega tedna je umrlo 155 oseb. Pogostokrat se je zgodilo, da so obležali ljudje, ki jih je bolezen nenadoma napadla, nezavestni na ulici.

— Ciklonu podobni viharji so besneli te dni ob vsej kalifornijski obali. 10 ljudi je ubitih.

— Skrlatinka v Sarajevu pojema. Od 1. do 7. t. m. ni bil prijavljen noben nov slučaj. Ostalo je samo še 18 bolnikov.

— Zgodovinski grad kneza Auerperga v Žužemberku razpada. Pred 40 leti so bili uradi, ki so se nahajali dotlej gradu, premeščeni, od tedaj postaja stavbeno stanje gradu vedno slabše; v kratkem času razpade poslopje popolnoma. Restavriranje bi veljalo ogromne vsote, do čim bi praktične koristi ne bilo pričakovati.

— Strašen samomor. Neka 30 letna umobolna ženska, ki se je nahajala že več let v blaznici na Stenjevcu, je postala v zadnjem času izredno mirna, tako da so mislili, da se je njeno stanje izboljšalo, vsled česar so jo jeli vporabljeni za domača dela. Te dni pa je pozabila usmiljenka v kuhinji nož, umobolna ga je pograbila ter izginila z njim na stranišče. Kmalu nato se je vrnila s prezezanim trebuhom, se zgrudila nezavestna na tla in v par minutah umrla. Zdravnik je ugotovil, da si ni prerezala samo trebuha, temveč tudi želodec ter si odrezala 6 metrov črev in jih vrgla proč. Umobolnih, ki so videli ta prizor, se je polastilo veliko razburjenje. Mnogi so dobili živčne napade.

— Samomor gen. Stackelberga. General Stackelberg je bivši komandant carske garde. Sedaj je živel v prekrasnih razmerah v Newyorku. Te dni se je pojavil v njegovem stanovanju detektiv, ki ga je povabil seboj na policijo, ker je bil obdolžen nekih prevar. General je prosil detektiva, da mu da 5 minut časa, da obleče generalsko uniformo. To se je zgodilo. Na cesti se je general nenadoma zgrudil mrtev na tla. Zdravniki so ugotovili, da se je zastrupil.

— Samomor neznanega starca. V soboto so našli na nekem kostanju v parku v Karlovcu obešenega neznanega, okrog 60 let starega, korektno opravljenega gospoda. Pripeljal se je bil z večernim vlakom ter odšel direktno v park, kjer je izvršil samomor. Dokumentov ni imel pri sebi nobenih, zato njegova identiteta še ni ugotovljena; domneva se, da se je pripeljal iz Siska.

— Brezposelnost v Angliji pada zopet neprestano. Dočim je znašala dne 4. januarja 1.250.000, znaša danes 1.130.000 oseb.

— Izgredi brezposelnih. V Varšavi je prišlo te dni zopet do velikih izgredov brezposelnih. Interventirala je policija pri čemur

je prišlo do hudih spopadov. Večje število demonstrantov je ranjenih.

— Krvavo sodišče v Minsku. Kot poročajo iz Minska je bilo obsojenih te dni v Mohilevu 46 članov ukrajinske protirevolucionarne Sevcenkove skupine na smrt. Člani te skupine so vodili od leta 1921 srdit boj zoper sovjetske oblasti v Ukrajini ter so umorili vsega skupaj 40 sovjetskih komisarjev.

— Linčanje. Iz Mehike poročajo: V bližini Mexico-city je linčala množica nekega 14 letnega dečka, ker je umoril svojo mater. Truplo linčanega so našli v hudiča ter pribili na križ.

— Usodopolne posledice šale. Kot poročajo iz Budapešte, je prišlo v Alkohazi pri Szegedinu te dni do velikega pretepa, pri katerem je bila ena oseba ubita, 17 pa težko ranjenih. Do pretepa je prišlo, ker je polivala po starem velikomnočnem običaju skupina fantov dekleta z vodo.

— Vlom, ki se ni izplačal. Te dni so vlomili doslej neznani svedrovc v pisarno tvrdke Koloman Szigetti v Zagrebu. Otrovali so psa-čuvaja, strli šipo pri oknu ter zlezli v pisarno, kjer so navrtali težko železno blagajno ter premetali vse mobilije. Toda trud se ni izplačal. Našli so samo dva avstro-ogrska cekina po 10 kron, vrhu tega so zapustili v pisarni od-tiske prstov, tako da bodo najbrže kmalu pod ključem.

— Silno rada mora imeti 18 letna Irma B. v Trstu svojega zaročenca financarja Amadea R. Tudi on ima njo rad. Prosil je celo njene stariše za njeno roko. Stariši obeh zaljubljenecv tudi nimajo nič proti poroki. Tako je bilo doslej vse v najlepšem redu. Te dni pa je bil financar nenadoma premeščen v Genovo. Po ginljivem slovesu je svedčano obljubil, da pošlje svoji zaročenki takoj po prihodu na novo službeno mesto razglednico. Drugo jutro je imela razglednica priti, toda ni je bilo. Irma si je mislila: »Lontan dagli occhi, lontan dal cuor!« To je vplivalo nanjo tako porazno, da je napisala na listič: »Oče in mati! Grem iskat v grob mir, ki ga na svetu ne morem najti...«, nakar je segla po stekleničici strupa, ki služi — za pokončevanje stenice... Nato je začela milo vzdihovati. Prihiti so stariši in rešilni voz. V bolnici so ji izprali želodec in čez pol ure je ni bolel več trebuh, temveč samo še srce. Pa tudi to je bilo kmalu ozdravljeno: V sobo je pridrla služkinja z razglednico v roki: »Oh gospodična, kaj ste storili?! Pogledajte jo! Pismonoša mi jo je izročil zjutraj, pa sem pozabila... Oprostite!« — Pomožna pisarniška moč (dnevničar) se sprejme takoj pri deželnem sodišču v Ljubljani. V pisarniški stroki in strojepisju izurjeni imajo prednost.

Ljubljana.

— V torek dne 13. aprila ob 10. uri dopoldne predava v zbornični dvorani univerze iz zgodovine ameriških Zedinjenih držav g. Max Farrand, profesor na Yale University (New Haven — Connecticut — U. S. A.). — G. Farrand je odličen ameriški zgodovinar in iskren prijatelj našega naroda ter države. Predaval je sedaj na univerzi v Beogradu in tudi po drugih krajih naše države. Ljubljano poseti ob svojem odhodu od nas. Rektorat univerze vabi našo javnost, da se čim številnejše udeleži predavanja g. Farranda.

— Predavanje v društvu »Soča«. V soboto, dne 10. t. m. je priredilo društvo »Soča« lepo uspelo predavanje g. univ. prof. dr. Kušaja, ki ga prinašamo na druge mnestu. Večer je otvoril v imenu »Soče« g. Šiligoj, ki je pozdravil vse navzoče, zlasti pa predavatelja. Predavanje je trajalo dobro uro, nakar se je predavatelju za društvo zahvalil g. prof. Zgrabljič. Po predavanju se je vršil animiran družabni večer.

— Tržne cene v Ljubljani. Kg govejega mesa 15 do 19, jezika 18 do 19, vampov 9 do 10, pljuč 6 do 8, jeter 18 do 19, ledic 19 do 19, možganov 18, do 19, telečjega mesa 17 do 20, jeter 25 do 30, pljuč 20, svinjskega mesa 20 do 25, pljuč 10, jeter 15 do 20, ledic 25 do 27,50, slanine trebušne 19, ribe in sala 21,50 do 22, slanine mešane 20,50, slanina na debelo 20, masti 25, šunke 35, prekajenega mesa 20 do 32, jezika 35, koštrunovega mesa 14 do 15, kozličevine 23, konjsko meso 6 do 8, kg krakovskih klobaz 10, debrecinskih 40, hrenovk 35, safalad 35, posušeni 35, tlačenk 30, sveži kranjskih 80 do 40, polprekajenih kranjskih 32 do 35, suhih kranjskih 67, prekajene slanine 28 do 30, kokoš 30 do 40 Din. Liter mleka 2,50 do 3, kg surovega masla 50, čajnega 60, masla 50, bohinj. sira 36, sirčka 10, eno jajce 1 Din. Kg belega kruha 6, črnega 5, rženega 5, 1 pomaranča 0,75 do 1, limona 0,75, kg fig 15, pomaranča 24, orehovi 10, luščeni orehovi 32, dateljnov 10 do 12, suhih hrušk 10, kg suhih češpelj 10 do 12, suhih hrušk 10, kg kave 40 do 76, pražene 52 do 100, kg moke št. 0 5,50, št. 1 5,25, št. 3 4,50, št. 4 4,25, št. 6 3, kase 6 do 7, ješprenja 6 do 8, ješprenjka 10 do 13, koruzne moke 3,50 do 4, koruznega zdroba 4 do 5, pšeničnega zdroba 6,50, ajdove moke 8 do 9, ržene moke 5 Din.

Zastopnice vseh ženskih društev najljubše vabim, da se polnoštevilno udeležijo važnega sestanka, ki bo v torek 13. aprila ob 4. uri popoldne v restavraciji »Zvezda«. — Franja Tavčarjeva.

VIŠKIM OBČANOM

Ogromna beda, v kateri se nahajajo reducirani rudarji Trboveljske premo-gokopne družbe, zahteva takojšnjo od-pomoč najširših plasti celokupnega na-roda.

Zato se akcijski odbor, sestavljen iz višjih občanov brez ozira na strankar-sko pripadnost, obrača do Vas, da jim priskočite po svojih zmožnostih na po-moč.

V ta namen se bodo pobirali prosto-voljni prispevki na nabiralne pole v dneh med 10. do 18. aprila 1926.

Upamo, da ta naš poziv ne naleti na gluha ušesa, ter se mu odzovete prav vsi. Le skupna enotna od pomoč, lahko olajša gorje, katero morajo prenašati odpušče-ni rudarji v Trbovljah.

Akcijski odbor za pomoč trboveljskim rudarjem na Viču.

Maribor.

m — 11. pedagoški teden v Mariboru. »Pedagoško-didaktični krožek« v Mari-boru priredi v dneh od 12. do vključno 17. aprila 1926 v veliki kazinski dvora-ni svoj 11. pedagoški teden, ki bo raz-pravljaj o duševnem in telesnem razvo-ju našega otroka. Prvi dan, ponedeljek: Dr. Fran Toplak: Dojenček; drugi dan, torek: dr. Karol Ozvald: Predšolska do-ba; tretji dan, sredo: dr. Franjo Žgeč: Šolska doba; četrty dan, četrtek: Gustav Šilih: Mladiška doba; peti dan, petek: Anton Skala: Duševno zaostali otroci; šesti dan, sobota: dr. Romiro Bujas: O izboru poklica. — Predavanja bodo po-vsem poljudna ter so namenjena star-šem in vzgojiteljem oziroma sploh tistim, ki jim je pri srcu blagor naše mladine. Začetek predavanj dnevno ob 20. uri.

m — Društvo stanovanjskih najemni-kov v Mariboru sklicuje za ponedeljek dne 12. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilno Peč-rik na Rotovškem trgu širši sestanek ter vabi tem potom vsa v poštev prihajajoča strokovna društva oziroma organizacije, da pošljejo tja svoje zastopnike. — Na dnevnem redu so predpriprave za javen protestni shod najemnikov, ki se vrši v nedeljo dne 18. t. m. v Götzovi dvorani.

m — Avtomobilni promet Maribor — Slov. Bistrica se nam obeta. Kot izvemo, hoče g. Konrad Kauran uvesti avto vožnjo za go-renjo progo. Za potrebno dovoljenje je že zaprosil. — Doselej imamo že avto promet s Sv. Lenartom v Sl. Goricah, Gornjo Sv. Kungoto in Ptujem. Dela se tudi na ustva-ritvi avto zveze Maribor — Prevalje.

m — Stavbenik Fr. Spes na Tržaški cesti namerava stanovanjski bledi od pomoči z ozi-danjem enpodstropnih hiš na Tezmem. Dobro-došla misel! Tozadevni načrti so na vpogled. — Sekejski šef notranjega ministrstva g. dr. Svetek se je mudil pred par dnevi v Ma-riboru, kjer je z velikim županom dr. Pirk-majerjem razpravljaj o novem proračunu za mariborsko oblast.

m — Napad na župnika. Župnik Alojzij Kokalj v Vurbergu pri Ptuju je bil na veliko-nočno soboto od posestnikovega sina Kola-riča zahrbtno napaden. Napadalec je obstre-lil župnika levo roko. Predan je bil sodišču.

Ne bode Vam žal,

ako si pred nakupom moške obleke ogledate specialno zalogo češkega in angleškega sukna trdke

IOSIP IVANČIČ

LJUBLJANA, MIKLOŠICEVA CESTA 4

Cene neverjetno nizke!

Blago prvovrstno! — Prepričajte se!

POZIV AKADEMIKOM IN JAVNOSTI.

Odkar obstoja naša univerza, obstoja tudi borba za njen obstanek. Protivniki naše univerze navajajo razne razloge in argumente in s praznimi razpravami škodujejo in ovirajo njeno delo in njen napredek.

Vse te razloge in argumente protivni-kov naše univerze pobija jasno in neiz-podbitno dejstvo, da ljubljanska univer-za živi, se razvija in napreduje; ona živi sicer skromno, a bujno življenje, ona je mlad in zdrav organizem, ki se s svojo lastno silo bori proti vsem svojim lastnim neprijateljem, ona se ne ozira ne na levo ne na desno, temveč izvršuje svojo vzvišeno misljo, daje kulturne vrednote in kulturne delavce, ki bodo v korist in ponos svojemu narodu in dr-žavi.

To dejstvo daje naši mladi univerzi največjo pravico do obstanka, katero ji nihče več ne more vzeti.

Svet slušateljev ljubljanske univerze želi, in ta želja je njegova dolžnost, da informira tudi široko javnost o delu in uspehih na naši univerzi. Ne bomo tega storili z golo statistiko o številu sluša-teljev, fakultet, predavanj in položnih izpitov, temveč želimo s svojimi deli do-kazati, kaj smo se naučili na naši univer-zi. Ta dela bodo najbolj uverila našo javnost, kako velike važnosti in koristi je institucija ljubljanske univerze.

V kolikor nam bodo dovoljevala sredstva in v kolikor bomo našli razu-mevanja pri širši javnosti, smo se odlo-čili zbirati originalna dela naših tovari-šev, dizertacije, diplomska dela, dela za svetosavsko nagrado itd. ter jih izdati v dobro urejenem in s slikami opremlje-nem Almanahu slušateljev ljubljanske univerze.

V Almanahu bodo zastopane vse stro-ke v enaki meri. Pri publikaciji bomo posvetili največjo pažnjo onim delom pridne in umetniške vrednosti, ki bodo naši javnosti v korist in bodo našla pri njej interes. Trudili se bomo, da bo Al-manah okusno opremljen in okrašen z ilustracijami in umetniškimi prilogami, da bo dostojno reprezentiral našo uni-verzo doma in na tujem. Almanah mo-ra biti najboljši dokument, da ima naša univerza pravico do obstanka in vse-stranske pomoči državne uprave in vse javnosti.

V to svrhu pozivljamo vse slušatelje in absolvente ljubljanske univerze, ki nam pošljejo svoja dela najdalje do 30. nam pošljejo svoja dela najdalje do 30. aprila t. l. Ker želimo, da pridejo v Al-manah samo najboljša dela, bo vsa dela proučil, uredil in ocenil poseben ured-niški odbor. Po zaključku redakcije bo-do vsa dela vrnjena. Prosim, da se vsa-kemu delu prilži slika in biografski podatki avtorja in se naznači, v kako svrhu je bilo delo izvršeno, je-li izdela-no posebno za Almanah ali v kako dru-go svrhu (doktorat itd.).

Krepko smo uverjeni, da bomo našli za našo namero odobravanje in vsestran-sko pomoč naše javnosti, ki ji leži na sr-cu uspeh in napredek naše univerze, kar je nešteto krat dokazala. Prosim, da nam z denarno pomočjo omogoči vstvar-jenje naše namere in na ta način naj-boljše dokaže, da ji interes za našo uni-verzo ni samo na jeziku. Vsem, ki nam bodo za uresničenje te naše namere na kakršenkoli način pomagali, se že vna-prej najlepše zahvaljujemo.

Vse slušatelje pozivamo, da povsod agitirajo za naš Almanah in tako izvršijo svojo dolžnost napram naši univerzi, ki ji dolgujemo vse svoje znanje.

Svet slušateljev ljubljanske univerze v Ljubljani.

Sport.

Plavalne tekme v Čikagi. Stirje plava-či iz Cincinnatija so v Čikagu postavili nov rekord v štafeti na 4x100 y v pro-stem štilu v 3:38. Pri tem so porazili 8 najboljših plavalcev Amerike, med njimi Johnny Weissmüllerja. Weissmüllerjev svetovni rekord na 400 y stoji na 4:34,8; potem seveda ni čudno, da ga je prema-gala štafeta v času, ki je bil za eno minu-to boljši. Škoda, ker poročilo ne navaja imen plavalcev, ki so tvorili štafeto. Pla-vali so 100 y povprečno v 0:54,5, dočim stoji Weissmüllerjev rekord na 100 y na 0:52.

Karel Koželuh, popularni nogometaš in tenis-profesional, se poda te dni v Anglijo, odkoder je prejel zelo laskave ponudbe. Skoraj gotovo bo vstopil v naj-večji londonski klub Queens-Club, kot trener. Nogometa ne bo več igral, kar je popolnoma pravilno. Ker je Koželuh od lanskega leta svetovni mojster v tenisu, zasluži kot tenis trener lepe vsote, in bilo bi lahkomišelnost od njega, če bi si kratil svoje materialne dohodke z eventuelno poškodbo pri nogometu, ki je vendar bolj nevaren kakor tenis. Dunajčani zelo ob-žalujejo odhod tega mojstra, toda avstrijska valuta se pač ne more primerjati z angleško. Bil je dober tovariš in pošten profesional, ki se je vedno ravnal po geslu: za dober denar, dobro delo.

Pred dnevi je nemški atlet lahke sred-nje teže (do 75 kg) Zinner v Würzburgu postavil dva nova svetovna rekorda v težki atletiki. Z desnico je potegnil 85 kg (prejšnji svet. rekord je 83,5 kg od Du-najčana L. Treffnyja), obojerno pa

102,15 kg (prejšnji rekord 101 kg od Aeschmanna iz Zeneve).

V Ameriki gradijo nov Zeppelin iz dur-aluminija, ki bo imel dvakrat večjo dvigalno silo kakor dosedanje zračne la-dje. S te ladje bo mogoče preleteti Atlan-tik v 3 dneh.

Nov rekord Rademacherja v prsnem pla-vanju. V halskem kopališču čikaške Athletic Association se je kosal nemški mojster Erik Rademacher z Walter Spence-jem v medna-rodnem ameriškem moštstvu na 220 y v prsnem štilu. Amerikanski rekordman Seeltow, ki je preplaval to progo v 2 : 54,4, se radi boleznj tekme ni udeležil. Dirka, ki sta jo izvajala oba mojstra, je bila tako napeta, da se ni kmašu videlo take. Vsa se je na vsi moč trudila, da ne pusti tekmea niti za malo naprej. Šele v zadnjih 20 y se je Nemcu posrečilo, da je v krasnem špurtu Penceja v finišu premagal in prešel na cilj en čevljev pred Amerikancem. Kako srdit je bil boj, se razvidi iz tega, da je Rademacher potolkel Seeltowov rekord za 2,4 sek in rabil za preplavanje proge samo 2 : 46, kar po-meni svetovni rekord. Žal pa ta fenomenalni uspeh ne bo priznan kot svetovni rekord, ker je bil bassin v Čikagi dolg samo 20 y, rekordreglement mednarodnega plavalnega saveza pa zahteva kot najmanjšo dolžino 25 y. Gromovit aplavz je pozdravil Radema-cherja, ko je stopil iz vode. Kot prvi mu je čestital Spence, ki mu je brez zavisti pri-znal prvenstvo.

Deber začetek. Pri tekmovalju dijakov v Nyköpingu je skočil petnajstletni Volmar Eriksson 1,65 m visoko.

Sved Eriksson je vrgel disk z desnico 44,80 m daleč, z obema rokama pa skupno 86,60 m, tako da je zboljšal repord za 2,10 m.

Belgijec René Devos je moral dvakrat v 14 dneh braniti svoj naslov evropskega mo-sterskega bokserja v srednji teži. Nemca Domgörgena je premagal v Berlinu po toč-kah, drugega nasprotnika, svojega rojaka Etienne pa je v Bruslju z lahkoto premagal tudi po točkah.

V Pragi se je izvajalo češkoslovaško moštstvo v Cross-Countryju. Zmagal je Kolínec Drozda v novem rekordnem času 24 : 59,8. Drugi je bil Pytela (Židenice—Brno) v 25 : 05, tretji pa Vohralík (Židenice) v 25 : 37. V tekmovalju moštvej je zmagala Židenice-Brno z 10 točkami pred Židenicami II. (23 točk) in Sparto-Praga (31 točk).

Perfektnejši sportni plavač. Pariška sportna komisija je sklenila vpeljati tekmovalje, ki bo odločalo, kdo je opravičen nositi naslov Allround-plavača. Minimalne zahteve so: 100 m prosto v 1 : 22, 100 m prsno 1 : 38, 100 m hrbtno v 1 : 45 in 400 m prosto v 6 : 52.

Dunajski nogometni klub »Hakoah« se je pogodil z nemškima sprinterjema Haube-nom in Schüllerjem, da se udeležita 8. in 9. maja velikega mitinga na Dunaju. Za ta miting hoče pridobiti tudi več znanih češkoslovaških in ogrskih atletov.

Raznovrstno pomladansko obleko nudi najceneje

JOS. ROJINA, Ljubljana Aleksandrova c. 3.

Gospodarstvo.

PRIJAVE ZA LETOŠNJI VELESEJEM OD 26. JUNIJA DO 5. JULIJA 1926.

Zanimanje naše industrije, trgovine in obrti za letošnji Ljubljanski velesejem je večje kot lansko leto. Vzroki so razni, glavni pa sigurno ugodnejši termin. Pri-četek šolskih počitnic pa omogoča tudi veliko večji obisk kupcev. Oni zamorejo zvezati trgovsko potovanje na velesejem s svojimi počitniškim potovanjem z rod-binami v naše divne kraje. Zlasti trgo-vci iz južnih krajev naše države pozdrav-ljajo letošnji sejmski termin.

Že po dosedanjih prijavah obeta biti razstava vzorcev zelo pestra: Najrazlič-nejši aparati, armature, avtomobili, bar-ve, belokranjski narodni izdelki, bičevni-ki, biserna dela, bižuterija, blagajne, bombažni izdelki, bomboni, celuloza, ce-ment, cerkvene potrebščine, cvetličar-stvo, čaj, čevlji, čokolada, dušik, elektro-di, elektromotorji in material, farmacev-tični proizvodi, galanterija, glasbila, glav-niki, glinasti izdelki, gnojila, gospodar-ski stroji in potrebščine, gumbi, igrače, jekleni predmeti, kakao, kamnoseštvo, karbid, karton in kartonažni izdelki, kava in primesi, kemični izdelki, kirurški aparati, klišiji, klobuki, knjige, knjigo-veški izdelki, kolarski izdelki, kolesa, konfekcija, konoplja, konzerve, kose, ko-sarstva, kovčeki, kovinasti izdelki, koz-metična sredstva, kožuovina, laki, les in leseni izdelki, likerji, lokomobile, ma-karoni, manufaktura, masti, metle, mlo, mlekarke potrebščine, municija, nakiti, naramnice, očeje, ognjegasne potrebšči-ne, okovje, oja, opeka, orožje, papir, pa-rafin, peči, perilo, pile, pisarniške po-trebščine, platneni izdelki, pletenine, pločevinasti izdelki, plinske naprave, plombe, plutovina, posoda, predivo, pre-grenjala, preja, preproge, radio, risbari-je, rute, sesalke, sir, slamniki, sodi, sad-

ni sokli, soli, steklenina, stroji najrazno-vrstnejši, šamotni izdelki, tehnice, teh-nični material, tekstilno blago, testeni-ne, tkanine, traki, transmisije, trikotaža, turbine, ure, usnje, verige, vijaki, volna, vozovi, vrvarski izdelki, zamaški, zastori, zobotrebi, zrcala, zvonovi, žage, žarnice, železnina, žice, žoge itd.

Dovolj bo vzorcev, dovolj ponudbe, v najraznovrstnejših, strokah. Tudi najbolj razvajeni kupec se bo zamogel popolno-ma zadovoljiti.

NOVA VLADNA ODREDBA GLEDE POŽAROV.

Kakor čitamo v »Trgovinskem Glasni-ku« od 3. aprila t. l. je naročilo notranje ministrstvo vsem županom

1. da morajo vsak slučaj požara pre-iskati vsestransko in najstrožje ter izda-jati spričevalo v nekrivdi samo tedaj, ako se je ugotovila absolutna nekrivda last-nika izgorelih objektov;

2. da morajo oblasti uvesti strogo kon-trolo nad tem, kako se izpolnjujejo pred-pisi, da se preprečijo požari (n. pr. red-no čiščenje dimnikov itd.) in da naj po-pravijo, kar so v tem pravcu opustili,

3. da se naj pri gasilnih društvi vrši večkrat revizija orodja in sprav za ga-šenje, da bodo nastopi v danih slučajih zares v korist.

Z ozirom na požare, ki jih danes ne-solidni elementi podtikajo, da na nere-elen način pridejo do zavarovalnine in je ne menijo za splošno gospodarsko škod-ljivost takega postopanja, je nova vladna odredba zelo potrebna, koristna pa bo le, če jo bodo vladni organi smoteno izvrše-vali.

× Velesejem v Solunu. Mednarodni sejem, ki se je imel vršiti v Solunu maja t. l. se je preložil na mesec oktober t. l. S tem je dano domačim podjetnikom do-volj časa, da se morejo na sejem pri-merno pripraviti. Solun predstavlja naj-ugodnejše mesto za plasiranje naših pro-izvodov na tržiščih Levante. Oktobrski se-menj v Solunu mora biti v prvi vrsti raz-stava naših industrijskih produktov.

× Pravila naših delniških družb. V podlistku »Trgovskega lista« je zadnje mesece izhajala študija univ. prof. dr. M. Škerlja o statutih naših delniških družb. Po želji interesiranih krogov je študija sedaj izšla kot ponatis v obliki priročne brošure. Iz uvoda posnemamo, da je študija plod izkušenj, ki jih je pridobil pi-satelj v svoji prejšnji službi pri pregledovanju velikega števila statutih snujo-čih se delniških družb. S tem sta opre-deljena namen in vsebina študije. Vsebi-na se omejuje na one materije delniškega prava, ki se redno naravnost odražavajo v statutih delniških družb, in namenjena je študija praksi, snovateljem delniških družb in njihovim pravnim stavovalcem; služila bo pa tudi že obstoječim delni-škim družbam pri izpreminjanju pravil. Da pisatelj na nekaterih mestih izraža tudi svoje mnenje, kakšen naj bi bil bo-doči delniški zakon je prirodno v času, ko se izdeluje načrt za enotni trgovinski zakonik za celo našo državo. Knjiga je posebno priporočljiva za notarje, advo-kate, poslovodeče organe delniških družb in ves poslovni svet. Naroča se pri Trgov-sko industrijske delniški družbi »Mer-kur« v Ljubljani in stane samo Din 15.

To in ono.

Oženi se, če hočeš dolgo živeti.

Dr. Evgen L. Fisk, vodja zdravniškega biroja pri newyorškem »Life Extension Institutu«, zatrjuje, da je odstotek morta-litete pri neporočenih moških v starosti nad 30 let več kot dvakrat tako visok kot pri poročenih iste starosti. Do istega rezultata je prišel tudi univerzitetni pro-fesor Walter Wilcox, ki ugotavlja na podlagi dolgoletnih opazovanj, da znaša odstotek umrljivosti pri oženjenih mo-ških med 30. in 39. letom 5,9, dočim znaša pri neozenjenih 12,9, pri samcih med 40. in 49. letom 19,5, pri oženjenih iste starosti pa samo 9,5; celo v visoki starosti, med 70 in 79 letom je razlika znatna.

»Sicer pa se ni čuditi,« pravi zavaro-valni zdravnik, »da umirajo samej dva-krat hitreje kot oženjeni. Vzrok temu ni samo prehrana, mnogo samcev spravijo v predčasni grob male zaprnosti življe-nja, ki zmanjšujejo njihovo voljo do živ-ljenja. Gotova mera skrbi in odgovor-nosti je potrebna, da se ohrani duh v ravnotežju. Ljudje, ki takih skrbi in od-governosti ne poznajo, postanejo indi-ferentni, se pomehkužijo in degenerirajo

v duševnem oziru. Da, neredko se zgodi, da vržejo življenje prostovoljno od sebe, ker so izgubili smisel in interes za življenje ter ne najdejo iz studa in dolgočasje nobenega drugega izhoda. Če pomiluje svet, že leta in leta neporočene ženske, je to popolnoma odveč. De facto s prilagodi neporočena ženska mnogo lažje in hitreje samskemu življenju kot moški. Po mojem mnenju je odstotek umrljivosti pri neporočeni ženski, ki je prekrčila 45. leto starosti nižji kot pri poročeni ženski iste starosti. V poznejših letih se odstotek nekoliko zviša, vendar prav malo. Večina neporočenih žensk si uredi stanovanje čim najbolj lično mogoče ter posveča kuhinji prav posebno pozornost. Na drugi strani pa je umrljivost pri vdovah tako visoka, da jim je nujno svetovati, da se čim najhitreje zopet poroče. Visoki odstotek umrljivosti vdov si moramo razlagati v prvi vrsti z materialnimi neprilikami, s katerimi se je vdovam pogosto boriti. Pa tudi pri vdovcih je opaziti porast umrljivosti. Vzrok bo pač ta, da je izgubilo zanje življenje s smrtjo neprestano nerazvne žene, ki je sitnarija okrog njih, vsak čar.

Zvesti sinovi svojega naroda. Iz Bratislave poročajo: V kolonijo Miloslav se je vrnilo te dni iz Wolhynije na Poljskem 17 rodbin, ki so ohranile skozi več kot 300 let v inozemstvu brez lastne šole in cerkve svoj materni (češki) jezik in svojo narodnost. V Miloslavu so jim priredili slovesen sprejem, ki so se ga udeležili tudi zastopniki oblasti.

Blaznost kot posledica gripe? V večjih ruskih mestih grasi trenutno nevarna epidemija gripe, ki zahteva veliko število žrtev. Samo iz Leningrada poročajo vsak dan o 2000 težkih slučajih. Kot poročajo listi iz Rige, ima ta gripa posebnost, da se pojavljajo v številnih slučajih v stadiju rekonvalescence znaki duševne bolezni. Zdravniki upajo, da je duševna oboležnost prehodnega značaja ter bo po nekaj tednih izginila.

Pisani bordirni okrasek.

MODNO PISMO.

Novost pomladanske mode je blago z bordirami. Svetlosivo, drap s širokimi bordirami v temnejšem tonu iste barve ali pa tudi v pisanih živahnih barvah. Okusu dame, umetnosti krojača se nudi na tisoče možnosti pri uporabi blaga z bordirami. Fantazija in osebni okus prideja pri tem do popolne veljave. Manj široka bordira preprostega vzorca se lahko izdatno uporabi na gornjem delu, krilnem delu in tudi na jopici, dočim se priporoča pri močnejši akcentiranem, širokem in glede barv bolj opazljivem vzorec skromnejša uporaba. Spretna in lična ideja je pisana, široka bordira dali na obleki, v isti višini in v notranjem delu plašča in na rokavu. Svetel, popolnoma ravno in ozko izdelan telovnik izpopolnjuje obleko v elegantno, podjetno cestno spomladansko toaleto, pri čemur ohrani odpeto nošeni plašč od telovnika ustvarjeno ravno linijo ter daje obenem s svojimi gubami, ki se navzad razširjajo vsem vtis podjetnega.

Bordira, ki krasi krilni del, zahteva

seveda manj široka krila, ki imajo samo nekoliko gub. Pri v obliki zvonca izdelanih oblekah, ali takih, ki imajo na straneh gostejše gube in pri plaščih ni vporabljava. Uspešno jo nadomestuje tu v obliki pasu našit okrasek iz temnejšega

blaga; ali pa — ker pač letos ne sme biti nobena obleka in noben plašč enobarven — vzame šik dama kako svetlejšo blago kot podlogo za gube, ki so položene v obliki pohljače na rokavih in na stranskem šivu plašča.

Esterelbarvni klobuček iz velurja iz klobučevine s peresnim okraskom iste barve.

Jack London:

Morski vrag.

»Že prihajam,« sem zaklical Latimerju. Ne, ne boš! je zavpil Kelly, stopil med mene in lestvico in grozeče stiskal pest. »Ti prokleti prihuljenec! Ti že zamašim usta.«

»Pusti ga, naj gre,« je velel Leach. »Nikoli ne!« se je glasil srdit odpor. Leach se na robu ležišča ni zganil. »Pustite ga, naj gre, pravim,« je ponavljal; a to pot je bil njegov glas oster, kovinski.

Irec, se je obotavljal. Stopil sem mimo njega in umaknil se je na stran. Ko sem dospel do lestvice, sem se obrnil do krutih, zlobnih obrazov, ki so iz poluteme zijali vame. V meni se je iznenada vzbudilo globoko sočutje. Spomnil sem se besedi, ki jih je bil Londončan izrekel. Kako jih je moral Bog sovražiti, da so morali toliko trpeti!

»Verujte mi, jaz nisem ne videl ne slišal prav nič!« sem rekel mirno.

»Saj vam rečem, da je dober človek,« sem slišal reči Leacha, ko sem stopal po lestvi kviško. »Za starega mara ravno toliko kot ti ali jaz.«

Našel sem Wolfa Larsena v kabini; bil je slečen in ves krvav in je čakal name. Pozdravil me je z enim svojih čudnih nasmehljajev.

»Sedaj pa le na delo, doktor! Znamenja so ugodna in kažejo, da bo na tej vožnji obilo dela. Sam ne vem,

55

kako bi šlo na Duhu brez tebe; da bi mogel gojiti plemenita čustva, bi ti dejal, da ti je tvoj gospodar globoko hvaležen.«

Poznal sem vsebino preproste skrinjice za zdravila, ki je bila na ladji, med tem ko sem grel vodo na peči v kabini ter pripravljaval vse potrebno, da mu zavežem rane, je stopal po kabini, se smejal, klepetal in z večjim očesom pregledoval rane. Še nikdar ga nisem videl slečenega in pogled na njegovo telo mi je zaprl sapo. Nisem imel te slabosti nikdar, da bi povzdigoval meso, še daleko ne; vseeno pa je bilo v meni dovolj umetnika, da sem cenil njegovo čudo.

Priznati moram, da so me popolne črte Wolf Larsenove postave očarale; enako strašna lepota njena, če smem tako reči. Videl sem bil mornarje na sprednjem delu ladije. Dasi so nekateri od njih imeli mogočne mišice, vseeno nekaj ni bilo v redu pri njih; tu so bili nezadostno razviti, tam neprimerno, tam zopet je kak zavinek rušil somerje, ali so bile noge predolge ali prekratke, ali je bilo zopet videti preveč mišic ali kosti ali premalo. Oclifty - Oclifty je bil edini, čegar črte so bile vse vsečne, vendar so bile takorekoč ženske, v kolikor so ugajale.

Toda Wolf Larsen je bil tip pravega možaka, moškega, malce bog v svoji popolnosti. Ko je stopal po sobi ali vzdignil roke, so velike mišice poskakovale in se gibale pod satinasto kožo. Pozabil sem omeniti, da se je bronasta barva njegove polti končevala z obrazom. Njegovo telo je čisto bele boje. Spominjam se, ko je

vzdignil roko, da bi otipal rano na glavi, sem videl, kako se mu je dvoglav (neka mišica) premikal kot bi bil živ. To je bil tisti dvoglav, ki bi mene bil nekoč kmalu zadavil, katerega sem videl, kako je zadal mnogo smrtonosnih udarcev. Nisem mogel odmakniti oči od njega. Stal sem kakor pribit, držal zvitek antiseptičnega bombaža v roki in ga razvijal, da je padel na tla.

Opazil me je in jaz sem se zavedel, da sem strmel vanj.

»Bog vas je dobro ustvaril,« sem rekel.

»Ali res?« je odgovoril. »Tudi sam sem dostikrat imel isto misel in sem ugibal, zakaj.«

»Namen — —« sem pričel.

»Koristnost,« mi je presekala besedo. »To telo je bilo ustvarjeno za rabo. Te mišice so bile ustvarjene, da zgrabijo, trgajo, uničijo živa bitja, ki pridejo med mene in življenje. Ali si pa tudi pomislil na druga živa bitja? Tudi ona imajo mišice, ene ali druge vrste, ki so ustvarjene, da primejo, trgajo in uničijo; ko pa stopijo med mene in življenje, sem močnejši. Namen ne pojasni tega, koristnost pa.«

»To ni lepo,« sem ugovarjal.

»Življenje ni lepo, hočeš reči,« se je nasmehljal.

»A vendar praviš, da sem dobro ustvarjen. Ali vidiš tole?«

Razprožil je noge in pritiskal s prsti na nogi ob tla. Vozli, gube in grebeni mišic so se zvijali in grbili pod kožo.

»Potipaj jih,« je velel.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

TISKARNA „MERKUR“

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 332.

TELEFON ŠTEV. 332

Se priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljnja beseda 50 par.

Damam in gospodom

se nudi lep zaslužek z razpečevanjem parfumerije. Potreben kapital 200 Din za vzorce. — Pismene ponudbe pod »Postranski zaslužek« na Propaganda, d. z. o. z., Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

Dve trafiki

na sejmišču Ljubljanskega velesejma se oddasta prilikom letošnje velesejske prireditve od 26. junija do 5. julija. Paviljona sta opremljena. Informacije pri uradu velesejma.

Postranski zaslužek

primerno za vsakogar. — Pojasnila proti znamki 1 dinarja. Propagandna reklama družba z o. z., Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

Uradnica

s prakso, večja knjigovodstva, korespondence, strojepljiva ter vseh pisarjev agencij, jop upisni takoj ali pozneje. Ponudbe na urpavo dnevnika pod šifro »Agilna 50c«.

Sejsmska restavracija

se odda za dobo letošnje- ga velesejma od 26. junija do 5. julija. Krasen paviljon je opremljen s kuhinjo. Odda se tudi vmesni (lep paviljon na vmesnem oddelku velesejma). Ponudbe je vložiti pismeno do 15. aprila t. l. na Urad Ljubljanskega velesejma, ki daje tudi vse informacije.

DOŠLO! DOŠLO!

Vrtnice, dalije,

gladiole ravnokar došle v različnih barvah. Lepa, čista grmovja, sadike cvetlice in zelenjavi priporočila Ivan Simenc, vrtnar, Ljubljana, Gradišče 12.

Stekleno

strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarne d. d. v Ljubljani.

Oglašujte v »Narodnem Dnevniku«!

°Srajce,

promenadne, bele in barvaste, fason, penilje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne — potrebščine, svilene trakove, čipke in vezenino. — Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDI- CIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov brzojavkam: „GROM“.

Telefon Int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.